

**EL PRINCIPAT I LES ILLES  
«REGIONES FORALES»**

Ramon Sans ens envia aquestes dades que no son gaire conegudes:

En el real decreto de 24 abril de 1899 es declaraven «regiones FORALES» entre altres Catalunya i les Balears, si això ho lliguem amb la disposició adicional 1º sobre las «comunidades autónomas» de la constitució de 1978 es poden reivindicar amb LES SEVES PRÒPIES LLEIS els nostres drets històrics.



# L'ESTEL



paisoscatalans.org/estel  
E MAIL focifum@teleline.es

**A.P.P.E.C**  
ASSOCIACIÓ  
DE PUBLICACIONS  
PERIÒDIQUES  
EN CATALÀ  
■■■■■■

ANY XX. NÚMERO 460

1º DE JUNY DEL 2001

PREU: 300 PTS - 1,80 euros

## 7-13/5/01: SETMANA MUNDIAL DE L'ANTIESPANYOLISME

- El Real Madrid cau eliminat de la Champions League. No queden representants espanyols a les finals europees. Sí del País Basc i del País Valencià.
- Cap pel·lícula espanyola seleccionada per a l'exigent festival de Cannes. Sí una de catalana i en català, per primer cop a la història del festival.
- El PP -i el bloc espanyolista en general- es menja una grandíssima merda a les eleccions del País Basc (i TVE -«la de todos», ha, ha!!!- acaba el programa de seguiment de les eleccions dient textualment: «...en definitiva, el PP obtiene los mejores resultados de la historia en el País Vasco, y la opción independentista -referint-se a EH- pierde la mitad de los escaños...»

Salut patriotes!

## VILAFRANCA DE BONANY



Fa un any que en Francesc Bauçà és l'amo del Forn Can Chaves a Vilafranca. Son pare va obrir aquest establiment l'any 1931. Ara tenen forn i botiga. A la foto amb se filla Apol·lonia i el seu net Pep. Tel. 971 560 188



Fa 45 anys que en Joan Artigues "Peller", va obrir la Fusteria Artigues a Vilafranca. Ara els titulars són els seus tres fills. Tel. 971 560 290



Fa 54 anys que la família Sabater va obrir al Fusteria Bover a Vilafranca. A la foto n'Andreu Bover, un dels amos. Tel. 971 560 105



N'Olga Palet és la madona jove de la Perruqueria i Estètica ca na Sioneta a la part baixa de Vilafranca. Tel. 971 832 098



Fa 3 anys que na Rebecca Català va obrir el Restaurant Rebecca al costat del PAC de Vilafranca. Despatxa menús a 1000 ptes. Vespres i festius se menja a la carta des de 500 a 3500 ptes. A la foto amb la seva ajudant Apol·lonia. Tel. 971 560 769



Fa 40 anys que en Joan Ros va obrir el Cafè can Ros a Vilafranca. Plats combinats i begudes. Se menja per un milenar de pessetes. A la foto amb sa mare, n'Antònia Virga de sant Joan que aguanta la seva neta Francina. Tanquen la foto el seu fill Sebastià i la seva nora Iolanda Mitchel. A la seva nora que és del Camerun i és ben trempada, li varen fer una comanda en castellà, ella va mirar al client de fit a fit i la va respondre: Que faig cara de forastera jo? El client se va empenqueir i no en parlaren més.



Fa 8 anys que en Joan Riera ven i adoba Bicycles al seu Taller Can Botelles de Vilafranca. Tel. 971 560 619

**Especial dedicat a POBLES DE MALLORCA**

**Si vos ha agradat, telefonau al 971 26 50 05 i el vos enviarem cada quinze dies**



## VILAFRANCA DE BONANY



Fa 8 anys que en Pep Sansó va obrir la Ferreria Sansó a Vilafranca. Són pare ja tenia una ferreria a Manacor. A la foto amb els seus ajudant Farib i Tomeu. Tel. 971 560 387



Els ferrers de can Fosc que estaven a la carretera, al costat de sa Plaça de Vilafranca, s'han mudat al carrer de la Creu, a l'entrada del poble per Manacor. Tel. 971 560 702



Fa 2 mesos que les germanes Monroig de Petra són les madones del Restaurant Es Surtidor a la benzineria de Vilafranca. Va la cuina mallorquina casolana. Els menús valen 1250 ptes. A la carta se menja per una mitjana de 2500. Els dimecres està tancat. Tel. 971 560 775



Na Maria Barceló i n'Elisabet Noguera acaben d'obrir la Botiga de Productes Mallorquins, "Mallorca Verda" a la carretera de Vilafranca. Tel. 971 560 861

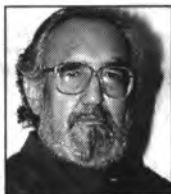
## EDITORIAL

### El poble basc ha derrotat el neofranquisme

**E**l front espanyolista ha estat derrotat el passat 13 de maig. El poble basc, d'una forma cívica, democràtica i contundent, ha desactivat l'aliança neofranquista (PP-PSOE), que hauria portat molta crispació, molta exasperació, molta sang i molta desesperació, no només a Euskadi. La ciutadania basca ha donat una lliçó a molta gent, molt ufana i molt superba, i ha dit clarament que és possible i necessari -malgrat les adversitats- avançar cap la sobirania plena i la justícia social, sense la irracionalitat de la violència.

Ara, amb calma i tranquil·litat, és el moment de fer valoracions, i, des de Catalunya, d'extreure les possibles conclusions de la jornada electoral basca, tenint molt en compte lògicament que ambdues realitats són molt diferents. Potser qui primer hauria de reflexionar molt seriosament és el PSE/PSOE, ja que una part important del seu electorat basc no ha entès el seu pacte vergonyós amb la dreta cavernícola i uniformitzadora. Això, si més no, hauria de servir al PSC per tenir en compte que tant a Euskadi com a Catalunya no es pot fer una política teledirigida des de Madrid i només per fracturar la societat. Però potser els qui haurien de reflexionar més són els mitjans de comunicació, escrits i audiovisuals, que van intentar criminalitzar i lapidar el nacionalisme democràtic basc. Els insults que el lehendakari va rebre a Jaca, d'una forma covarda i feixista, són l'expressió més gràfica de la manipulació i excitació irracional que produeixen aquests mitjans, tan roins i carpetovetònics, en la societat espanyola. Potser seria necessari que algun director d'algun rotatiu madrileny es retractés de les seves actituds agressives i demanés perdó al Sr. Ibarretxe i al poble basc, i potser també seria molt bo per tots plegats, que el govern ultranacionalista del Sr. Aznar, abaixés una mica el seu to de prepotència i imperialisme carrincló.

En definitiva, que un servidor solament voldria felicitar efusivament a tots els membres de les candidatures PNV/EA, pel seu civisme i el seu coratge -pacífic i democràtic- per haver pogut aturar el neofeixisme i poder donar unes certes expectatives de futur als qui creiem en una Europa dels pobles, -amb l'aplicació del dret a l'autodeterminació- on les nacions sense estat puguin ser respectades en els seus fets diferencials. Ω



### Foc i Fum

MATEU MARIÓ DE SANT JOAN

\* Faig entrevistes a la Vila de santa Margalida. Els cafeters de sa plaça no en volen saber res. Vaig als pubs i restaurant perifèrics i tots s'hi apunten. Que passa amb els cafeters de sa Plaça?, els coment a uns de la perifèria on va el jovent amb els seus cotxes. Són uns faxes carques, es la resposta. Està vist: l'esperança d'aquesta terra és la joventut que puja forta i decidida. La joventut que ha anat a l'escola, que mira internet i sap el que passa al món i a la bolla i ha perdut la por als cacics que hi ha a cada poble. I vaig a cas Sigaló on la gent

me demana: Quin és aquest diari? -i que no els ho deixes llegir, li deman jo a l'amo. -No, me respon, l'Estel és massa conflictiu, jo el tenc per jo. I és vera. Molts de cafeters tenen l'Estel pel seu us particular. Tenen la taula plena de diaris castellans que no són conflictius. La nostra llengua és conflictiva a dins ca nostra mateix i la gent no està per conflictes i bregues.

\* APetra s'apunten quasi tots els bars de sa Plaça i molts de menestrals. Com ha crescut la indústria petrera! Grans naus

industrials plenes de fusters i ferrers donen feina i doblers a la gent de Petra. La plaça esta plena de turistes amb bicicleta que fan gasto i els migdies els restaurants i cellers són plens de gent que dina. Petra ha esdevingut els darrers anys una ciutat turística i industrial de primer ordre. I li deman a la madona d'un dels cellers: -Com és això de tants de turistes per aquí? - Amb això del frare Ginebró Serra que va fundar moltes ciutat de Califòrnia s'ha fet molta propaganda de Petra, i ara en treim guanys d'això.

\* I jo pens: A sant Joan que és el meu poble també tenim un frare que va anar a Califòrnia amb en Ginebró Serra. I el californians el mataren a pedrades empenyats amb les injustícies que feia la Inquisició que dirigia el frare de Petra que morí al lliit. El de Petra, avui és beat de l'església de Roma. El de sant Joan, que és màrtir, no és beat ni ho serà mai. I és que en aquest món, si no tens padrins no et fan res. A sant Joan no s'hi aturen els turistes i hi ha menys ferrers i fusters que fa 60 anys. Si no fos per can Tronca on van a fer dinars de nocces i de tercera edat, ningú sabria a on cau el poble.

\* El divendres dia 12 de maig, convocats pel Lobby per la independència, vaig anar a la Fira d'Abril que a Mallorca se fa al maig. Al l'entrada del recinte, esperavem al batle de Ciutat que se va trobar amb en

## RESTAURANT ES SURTIDOR

Al costat de la benzineria de Vilafranca

**Nova direcció:**

Na Miquela i na Maria de Petra

Cuina mallorquina casolana

**Menú a 1.250 ptes**

Extensa i variada carta.

Reservau taula al **971 560 775**



Rabasco amb "dos collons" que el va rebre donant-li un panflet contra els mallorquins. El batle tot confús se va acostar a mi i em va demanar: - Qui és en Jaume Sastre? - Veniu, batle, que vos hi acompanyaré. El batle i el president del Lobby es feren regals: llibres i documents sobre l'evolució dels cursos de català per part del batle i uns pastissos mallor-

quins que se diuen doblegts i una ximbomba per part del Lobby, mentre les xeremies sonaven i els mallorquins cantaven allò de "No volem ser, una colònia d'Espanya, no volem ser un país ocupat, volem, volen, volem, volem independència, Volem volem volem, Països Catalans, en la mateixa tonada de No en volem cap, que no sia

dels nostros, no en volem cap, que no estigui ben gat. Que pòsa nerviós a més d'un del següent del batle. Se despediren i el batle anà a tallar la cinta per inaugura la fira mentre que els indígenes mallorquins disolien la manifestació. Ω

\* Mirau, però unes instantànies que ferem amb la nostra càmera digital:



L'amo de l'Estel amb un capell al cap i la camisa mal embotonada va acompanyar el batle.



El dimoni de Manacor va causar sensació a l'entrada de la fira-



La professora i escriptora Rosa Calafat amb el seu fill Antelm anaren a la protesta a fer saber que els mallorquins encara hi som



Els indígenes mallorquins i les autoritats del PP s'intercanviaren regals.



Les mallorquines i les andaluses sen digueren quatre de fresques davant la mirada desconcertada de les petites i la mirada severa de l'advocat Jaume Rado.



Estol de comerciants de s'Arenal, tots mallorquins disfressats d'andalusos. Me contaren que a vegades quan van a festes mallorquines, se disfressen de mallorquins.



El coronel d'aviació Miquel Contreres, president del veterans de l'exèrcit espanyol, m'Aina Navarro, vocal de la associació i el Major de l'Armada José M. San Juan a dins la seva caseta de Fira.

**Cafeteria Ideal**  
RESTAURANT

C/. Eng. Felicià Fuster, 15  
☎ 85 60 14  
07450 Sta. Margalida

**Esturo's**  
Restaurant

Ctra. Santa Margalida - Can Picafort, Km. 2'5  
Tel. 971 52 37 16

**Celler**

**Cuina mallorquina**  
Carrer de l'Hospital, 46. Tel. 971 561 056 - 07420 Petra



## P E T R A



Fa 7 anys que la família de ca s'Escolà regenta el Restaurant ca s'Escolanà a l'entrada de Petra. Despatxen menús a 800 ptes. Des del gener d'enguany són la Penya del Mallorca. Tel. 971 830 250



En Pep Russell i en Fèlix Bonnin són els amos de la fàbrica Fruits Secs Bonany al costat de l'Estació del tren de Petra. Manipulen i comercialitzen les ametlles de la comarca. Tel. 971 561 115



Fa 3 anys que en Sebastià Vallcaner és l'amo de la Fusteria Antian 98 a Petra. Abans tenia socis, però ara la du tot sol. A la foto amb dos dels seus operaris. Tel. 971 830 252



Fa 25 anys que en Miquel Maiol va obrir el Taller Maiol a Petra. Tel. 971 561 104



Fa 11 anys que na Maria Duran amb altres sòcies va fundar les 13 Perfumeries Xaric a diferents indrets de Mallorca. Tel. 971 561 046



Fa 3 anys que Joan Bauçà s'ha associat amb en Miquel Riera per fundar la Fusteria Decorat a Petra. Abans era d'en Joan Riera que ara està jubilat. Tel. 971 830 066

## S A C A P O L A D O R A

## PSM-CiU-BNV

En Pere Sampol ens hauria d'explicar la relació del Partit Socialista de Mallorca amb Convergència i Unió, un partit que dóna suport al PP quan aquest més el necessita (recordem l'aprovació amb els vots dels regionalistes principatins del Pla Hidrològic de Matas) i també amb el Bloc Nacionalista Valencià, que últimament s'ha aproximat espectacularment a les posicions dels "blaveros": CiU i PP... i PSM!

Pitjor ho tindrà encara per justificar la seva presència en un Govern liderat pel PSOE, quan aquest partit practica un ultranacionalisme espanyolista a ultrança al País Basc, de bracet amb el PP: PSOE i PP... i PSM!

Molt ens sembla que UM encara els menjarà una mica més de terreny a les properes eleccions, sobretot perquè no és tan evident la seva vinculació als qui volen ofrendar nuevas glorias a España i pot estar orgullosa de la dignitat política dels seus socis electorals (PNB, ERC i EA).

## Antich

Coma "baró" del PSOE ens hauria d'explicar què en pensa de les paraules de Rodríguez Zapatero i de la posició adoptada per Redondo, Díez i companyia durant la darrera campanya electoral al País Basc.

Estam segurs que en deu opinar qualche cosa i creim que tenim dret a conèixer què pensa el nostre president de temes que ens afecten moltíssim.

## JERC

Llançats, els joves independentistes van llançats. L'augment de la seva presència pública i el creixement de la militància sembla que han estat espectaculars durant el darrer any.

Tot i això, els hem sentit comentar que no acaben d'estar contents del tot, perquè sembla que el seu creixement es deu sobretot al fet que el PSM ha desactivat les seves bases independentistes amb molt bones paraules però amb uns fets que els posicionen en la línia del regionalisme més arcaic i penós, cosa que no suposa més independentistes

sinó una distribució diferent d'aquests.

## Quan el Rei d'Espanya pixa fora de test...

...els seus escuders, a toc de corneta, corren a tancar la seva errada amollant unes barbaritats del mateix gruix.

Primer fou Aznar que considerà que el Borbó tenia raó, que el castellà mai no s'havia imposat seriosament enlloc, tot i que la Casa Reial ja havia intentat arreglar una mica el desgavell dient que només s'havia volgut referir als indis americans, cosa que tampoc no rebaixava ni un pèl la magnitud de la mentida.

Posteriorment fou la ministra de cultura del Regne d'Espanya, qui va declarar que si durant el franquisme s'hagués perseguit el català la nostra llengua ja no existiria, fent costat al discurs del neonazi austríac Haider quan considera que si Hitler hagués perseguit vertaderament els jueus ara ja no en quedarien ni per mostra.

A hores d'ara ja només falta que hi fiqui cullerada el súbdit Matas o qualcú de la seva corda, que podria dir que el marquès de Zayas, cap de la falange mallorquina, fou un defensor de la llibertat i dels drets humans, que el governador civil Mateu Torres Bestard no pretenia aplicar la seva ordre segons la qual todas las clases se darán en castellano o que el batle de Palma Mateu Zaforteza volia el bé dels indígenes quan promulgà un edicte segons el qual los rótulos y anuncios y cartas de casas de comer deberán estar redactados en castellano, de manera que Ca na Maria des Cego va acabar com Casa María del Ciego i Ca na Maria d'ets Ous va passar a dir-se Casa María de los Huevos, popularment rebatejada, fent befa per mor d'aquesta traducció forastera, com Ca na Maria des Collons.

I després caldrà que qualche número en nòmina de graduació inferior afirmi que l'oli de ricí que feren empassar a més d'un ciutadà condret i demòcrata entre feixistes bàrbars i intolerants s'ha d'interpretar com una mesura terapèutica que sempre es dispensava amb

recepta mèdica i apostòlica.

## Bayern Munich – Real Madrid

Alabat sia Déu! (ens hem estalviat una altra sobredosi d'espanyolitis aguda)

## PSOE

No us podeu imaginar l'alegria que ens ha produït la seva debacle a Euskadi, on pensaven que amb una campanya salvatge a l'estil del PP podrien obtenir majoria de govern amb els ultranacionalistes espanyols de l'àguila disfressada de gavina.

S'ho han ben guanyat, i això que ja havien passat per la mateixa situació a Galícia. No sabem si ho fan per fanatisme nacionalista o bé per beneïtura, ja que és obvi que la gent no és tan curta d'enteniment com es pensen i no creu en promeses-miracle com la d'acabar amb la violència per la via policial i judicial.

Que s'ho facin!

## Eleccions Euskadi

Bascos sobiranistes: 60% (fins i tot els alabesos ja comencen a renegar de la seva espanyolitat).

Espanyols centralistes: 40%.

## Arzallus

Els bascos han optat per l'Anticrist, si hem de tenir en compte l'opinió majoritària dels nacionalistes espanyols expressada durant aquests darrers anys.

S'ha de considerar que en la política basca són els partits els que marquen la línia política dels seus líders i dels seus representants institucionals, de manera que el pes de n'Arzallus és immens i s'ha vist reforçat pel suport que li han donat els seus connacionals. Ω

## Mallorquí!

**La llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, és oficial a Mallorca. Els teus fills tenen el dret i el deure de saber-la. Exigeix escoles catalanes al teu poble o barriada.**





## La victòria de Lizarra

El 13 de maig d'enguany es recordarà com el dia en que una gran majoria de bascos van anar a votar. L'expressió política de la ciutadania basca va ésser unànime a l'hora de renovar el suport total al bloc PNB-EA. Amb una votació del 80% de l'electorat es pot afirmar que no hi ha vot ocult en una part d'Euskal-Herria. Però cas d'existir, considerant possibles exiliats o presos polítics, seria molt més favorable a PNB-EA que fins ara.

A Àlaba ha triomfat PNB-EA, quan ja es veia clar que la tenalla espanyolista de caràcter nacional-socialista, PP-PSOE, s'havia d'aplicar damunt el sistema de govern basc. Doncs, en definitiva, volien canviar, al seu gust, les regles d'un joc trufat d'enganyos.

Avui, la majoria al Parlament Basc és una cobdiciosa mercaderia. El sistema basc, a diferència del català o d'altres, és molt més autònom, i per tant, el seu Parlament, té unes atribucions molt més amplies. El Parlament Basc i el seu govern gaudeixen d'una certa autonomia i del suport financer per fer-la creïble.

Mentre a la resta de les autonomies, els governs autonòmics són meres distraccions d'una suposada acció de govern descentralitzada, en el cas basc el seus àmbits de poder permeten donar credibilitat a iniciatives polítiques com la de Lizarra.

Per això, el nerviosisme del PP, i del PSOE, pel desenllaç d'aquestes eleccions. No podia ésser d'altre manera, doncs després de demonitzar fins el paroxisme el Pacte de Lizarra, les urnes, amb el sufragi universal secret, no sols l'han revalidat sinó que li han donat carta de rellevància europea. El Pacte de Lizarra, autèntica refundació de l'espai soci-polític d'Euskal-Herria, no sols no ha quedat indemne després l'ofensiva espanyolista de PP i, en menys mesura, el PSOE, sinó que com deia ha pres dimensió europea, com la primera conseqüència del resultat de les eleccions.

Espanya esta perdent terreny al País Basc. La gent ha votat majoritàriament per el Pacte de Lizarra, doncs va ésser aquest Pacte el que en definitiva va provocar les mateixes eleccions. Les forces espanyolistes s'han dedicat a ensangrentar un pacte de naturalesa política. El Pacte de Lizarra defineix unes bases institucionals, i per tant, sòlides sobre les que edificar el procés d'autodeterminació d'Euskal-Herria.

Amb el resultat d'aquestes eleccions han quedat en evidència no sols el PP, sinó tot l'aparell de l'Estat, que absurdament avala una lògica de silenci entorn els postulats bàsics d'una democràcia: l'obertura de vies de diàleg per l'autodeterminació dels pobles.

Si ha guanyat PNB-EA, un dels màxims garants del Pacte de Lizarra, ha guanyat l'independentisme basc. I per extensió, les ànsies de democràcia real que recull el literal d'aquest pacte històric. En contra del que havia dit Mayor Oreja (també conegut com «mayor sordera») el Pacte de Lizarra no ha esdevingut «la via morta dels nacionalisme basc moderat». Tot al contrari, ha estat el revulsiu de millora i afirmació, encara que el sacrifici hagi estat majúscul.

Tothom sabia i ara queda demostrat, que la lògica de Lizarra només era la democràtica. Tot al revés de les idees del PP, que en definitiva sempre ha plantejat les eleccions basques en clau espanyola. Mayor Oreja es considerat un heroi a Madrid per les seves diatribes dialèctiques. Segurament serà compensat, per això, amb la candidatura a la presidència del Govern espanyol, la successió d'Aznar.

Amb la interpretació que fan els espanyols del resultat de les eleccions a una part d'Euskal-Herria, només es pot deduir que no saben perdre, i que si alguna vegada s'han imposat fora dels seus dominis naturals castellans ha estat amb l'ús de la violència i no gràcies a la democràcia. Sols cal recordar: 1923, 1936, 1981 i segurament 1993! La història dona proves evidents de com les gasten aquesta gent.

La democràcia està amb i en el poble. I el poble de les nacions ocupades del sud d'Europa està per l'autodeterminació. Els resultats electorals canten. Per això, aquests resultats són un cop molt fort contra l'espanyolisme imperialista dirigit des de Madrid i els seus ministeris. En tot cas, no cal oblidar que ells si poden picar.

Serà qüestió d'estar atents. De no adormir-se. Hi tornaran! . Ω

14 de maig de 2001  
Llorenç Prats-Segarra.  
www.catalunya-campus.com

## P E T R A



Fa 24 anys que n'Elisabet Torrents regenta el Bar Els Arcs a la Plaça de Petra. A la foto amb el seu fill Xisco. Tl. 971 561 599



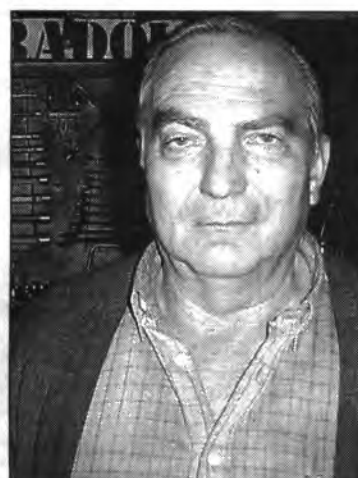
Fa 36 anys que na Magdalena Roselló va obrir la Perruqueria i estètica unisex Magdalena i Paola al carrer Major de Petra. Tel. 971 561 576



Fa 7 anys que en Sebastià Riera de cas Metge regenta amb en Martí, na Magdalena i na Margalida -aquesta darrera a la foto- el Bar es Brollador a la Plaça de Petra. Són del Barça. Tel. 971 561 775



Fa 8 anys que la família Monroig-Mates regenta el Celler de Petra. A la foto la senyora Mates amb sa filla i el personal. Tel. 971 561 056



Fa 28 anys que en Guillem Monjo és l'amo del Taller Monjo a Petra. Adoba cotxes i tractors. Tel. 971 561 165



Prest farà un any que n'Enedina Quintana regenta el Bar Salom a la Plaça de Petra. Tel. 971 561 046



Fa 20 anys que en Pep Riera i en Toni Riera, que no són parents, s'associaren per fundar la Fusteria Pep i Toni a Petra. Tel. 971 830 306

## Dos mots de la veritat

Fins i tot ells mateixos ho troben. I quan me referesc a ells em referesc als espanyols que a més de parlar l'«idioma del imperio» no són curts de gambals i tancats de mollera. Heus ací l'opinió de José Luis de Vilallonga, un aristòcrata, amic del Rei Joan Carles, i monàrquic de tota la vida (pels seus «dallons» com ho és l'amic Estades de Montcaire) sobre la guerra que sempre han fet els «seus compa-

tristes» a la llengua catalana o sigui a la nostra. Es una opinió lapidària que hauria de quedar gravada al cap de més de dos tups a tups:» ¡Claro que se hizo todo lo posible para acabar con el catalán! « Els comentaris afegits sobren.

Que l'idioma de Cervantes, Lope de Vega, Quevedo etc. És un idioma formós i parlat per molta gent és evident. També és evident que aquesta idioma és el que es xerra per norma general a les cases de cites. I això ho sé de bona tinta. Ω

En Joanet de Can Nirvi

**PATRICIA**  
PERRUQUERIA UNISEX EUROPEA AFRO-AMERICANA

TOT TIPUS DE TRUNYELLES, EXTENSIONS, PÈL COSIT,  
TENYIT FIXOS I TEMPORALS, PERMANENTS, TALLATS,  
EMMOTLLATS, POSTISSOS, CUES, PERRUQUES, MAQUILLATGE,  
MANICURA, PEDICURA... PRODUCTES AFROAMERICANS

CARRER DE JERONI POU, 4

CIUTAT DE MALLORCA

TEL. 971 465 094

HI HA GENT  
A QUI LI  
MOLESTA QUE  
ES PARLE,  
ES PENSE I  
S'ESCRIGA  
EN CATALÀ

ÉS LA MATEIXA  
GENT A QUI LI  
MOLESTA  
QUE ES  
PARLE ES  
PENSE I  
S'ESCRIGA

LA TORTURA?  
NO, MAI!

ACORD DELS CATALANS PER L'ABOLICIÓ DE LA TORTURA  
Membres de l'Associació de Llenguatge Català  
Maig 1999



## A R I A N Y



Fa 21 any que na Magdalena Femenies regenta el Bar Can Salero a Ariany. Abans ho duia l'amo en Joan Petit. Tel. 971 830 098



N'Antoni Mestre que va estar molts d'anys per s'Arenal de Mallorca ha tornat al seu poble Ariany on se dedica a restaurar cases.



Fa 12 anys que el matrimoni Molines regenta l'Estany d'Ariany. És una botiga on venen de tot. El pare de la madona va obrir aquest estany fa una cinquantena d'anys. Tel. 971 561 221



Des de fa 10 anys n'Antònia Maiol és la madona del Forn d'Ariany. Són pare va obrir aquest establiment fa 40 anys. A la foto amb sa filla Antònia Aïnès. Tel. 971 561 059



Des de fa 10 anys que ne Petra Mas és la madona del Bar Can Jordi a Ariany. Abans, l'amo era el seu sogre. Tel. 971 561 233



Fa 11 anys que en Pep Alsamora ha obert la Fusteria Alsamora a Ariany. Abans la tenia a Petra. Tel. 971 830 275



Fa 50 anys que n Bernat Carbonell de Maria de la Salut se va establir com a ferrer a Ariany. És el ferrer de Maria el titular de la qual, ara és el seu fill Guillem. Tel. 971 561 219



Fa 6 anys que els germans Bergues obren el Taller Bergues a Ariany. Adoben cotxes, tractors i eines agrícoles. Tel. 971 830 108

## El ported d'Es Molinar

INFO@GOBMALLORCA.COM>

Si vols prendre part activa en la defensa del portet des Molinar, pots enviar un e-mail al president de l'autoritat portuària manifestant la teva opinió contrària al projecte d'ampliació del port: [president@portsdebalears.com](mailto:president@portsdebalears.com)

La transformació d'Es Molinar anirà en detriment de la seva qualitat de vida. El GOB considera una barbaritat l'ampliació del portet d'Es Molinar

La conversió de l'actual portet del Molinar (160 amarraments) en un superport de prop de 1000 amarraments, suposarà uns canvis que afec-

taran tant al medi ambient i al paisatge de la zona, com a la qualitat de vida dels seus habitants. La macro-ampliació del portet consistiria en:

- incrementar en 850 nous amarraments fins a totalitzar més de 1000 llocs d'amarrament
- crear 450 llocs d'aparcaments
- construir un zona de serveis (tallers mecànics, escola de vela...) - aixecar uns edificis per oci: bars, restaurants,

### IMPACTES AMBIENTALS I PAISATGISTICS

La construcció d'un port

com el que se preveu afectarà sense dubte a la qualitat de les aigües de la zona, ja que se produirà un increment de la contaminació marina. Tot això tindrà efectes negatius sobre la flora i fauna marines.

Igualment la construcció del nou port implicarà un impacte paisatgístic inacceptable, creant una pantalla de ciment davant les cases d'Es Molinar.

### CANVIS NEGATius EN LA QUALITAT DE VIDA

El nou port por afectar negativament a la qualitat de vida dels habitants d'Es Molinar, com a conseqüència no només

de la degradació ambiental i paisatgística, sinó també per l'increment del tràfec de vehicles i embarcacions, pujada dels preus, massificació, etc.

El fet que una part important dels amarraments siguin per grans embarcacions, pot provocar uns canvis socials evidents a la zona.

### ES MOLINAR, UNA DE ES POQUES ZONES DE PALMA QUE SE POT PASSEJAR A VORERA DE MAR

Palma té gran part del seu litoral molt transformat, ja sigui per autopistes, edificacions, ports esportius, etc.. Es Molinar és un dels pocs llocs on encara se pot passejar per la vore-

ra de mar.

La construcció d'un port d'aquestes característiques implicaria no només impedir aquesta possibilitat sinó també incrementar la privatització del litoral, allunyant els veïnats i els ciutadans de la mar.

### EI GOB QUALIFICA DE BARBARITAT AQUEST PROJECTE

Seria incomprensible que a principis dels nou mil·lenni se consentís la transformació i destrucció d'un lloc tan emblemàtic com Es Molinar. Després d'haver consentit la degradació més absoluta del litoral de Palma, ara l'especulació amenaça ES Molinar.

La possibilitat de dur endavant aquest projecte suposaria una autèntica barbaritat. L'Autoritat Portuària, a qui correspon l'autorització d'aquest projecte, no ha de permetre aquesta barbaritat que acabaria amb un dels darrers racons de Palma on encara se pot disfrutar de la vorera de mar. **Ω**

## Restaurant Hípica son Pardo

Menús a 900 ptes.  
Diumenges a 2000

Tel. 971 201 017



C/ Conradores, nau B-5  
Tel. 971 604 558  
Fax 971 04 149  
07141 Marratxí



## SANTA MARGALIDA



Fa 21 anys que en Josep Perelló és l'agent oficial de la marca Peugeot a la comarca de Santa Margalida. Te cotxes des d'un milió dues-centes mil fins als vuit milions de pessetes. A la foto amb el venedor de cotxes Sebastià Avellà. Tel. 523260.



Fa 20 anys que na Maria Torres va obrir la Perruqueria unisex Maria a la barriada de s'Abeurador de Santa Margalida. Tel. 971 523844



Fa 5 anys que en Miquel Monroig de Petra i en Guillem des Cruse són els amos del Restaurant s'Alqueria a Santa Margalida. Despatxen menús a 1.300 ptes. A la carta se menja per una mitjana de 2.500. A la foto amb el personal de servei. Tel. 971 523 716



Des de fa 4 anys Mossèn Felip Díez és el rector de Santa Margalida. També és el rector de Maria de la Salut. Tel. 971 523 119



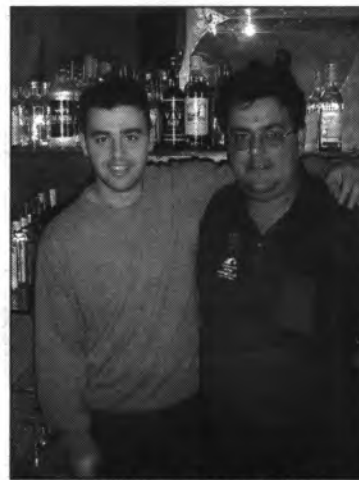
Fa 8 anys que na Jerònia Oliver de Maria de la Salut va obrir la botiga de roba i calçat esportiu La Vila a Santa Margalida. Tel. 971 523 981



Fa 32 anys que la Família Vives va obrir la botiga d'Electrodomèstics i electricitat Vives a Santa Margalida. Fan instal·lacions elèctriques, aire condicionat etc. Tel. 971 523 345



Fa 4 anys que en Toni Oliver va obrir la Papereria Siba a Santa Margalida. És un impremta on fan llibres, revistes, impresos etc. Tel. 971 523244



Fa 2 mesos que en Rafel Galdent i en Toni Parragó amb en Pere Petxino i en Joan Masilla s'han associat per obrir el Pub Es Colomer al capdamunt del polígon de Santa Margalida. És el lloc de trobada de la joventut de la comarca. Tel. 606 347 176



Fa 5 anys que en Pep Rodrigo va obrir la Cafeteria Ideal a Santa Margalida. Despatxa menús a 750 ptes. Són del Mallorca. A la foto amb sa germana Maria Magdalena. Tel. 971 856 019

## Adéu, Espanya

Amb aquesta consigna volem mostrar la nostra disconformitat amb el projecte polític, econòmic, social i cultural que l'Estat Espanyol representa; un projecte que pivota sobre dos eixos bàsics: la inserció en el capitalisme globalitzat i l'homogeneïtzació cultural que d'aquest se'n deriva.

És per això que des d'Enda-

vant, Organització Socialista d'Alliberament Nacional, ens oposem a la idea d'Espanya i a la seua plasmació en forma d'estat perquè sustenten i donen cobertura a un sistema socioeconòmic, el capitalisme, que rendeix culte a l'increment del marge de beneficis empresarials sense tenir en compte cap altra consideració.

Espanya implica l'explotació dels treballadors i treballadores i la seua materialització directa en el que ara s'anomena flexibilització del mercat laboral (abaratiment de l'acomiadament, predomini dels contractes temporals, major mobilitat laboral, etc.); també suposa la degradació de l'entorn mediambiental a causa d'un sistema econòmic productivista que prioritza per damunt de tot la reducció de costos de producció.

Igualment, tendeix a reproduir, mitjançant el patriarcat, models de convivència basats en el masclisme i l'homofòbia.

Tot açò sustentat ideològicament per un nacionalisme reaccionari que ha tractat de negar a les classes populars dels diferents pobles existents a la península la possibilitat de construir el nostre futur partint dels nostres interessos i necessitats, uns interessos i necessitats molt allunyats dels de

les burgesies i els estats-nació que els donen cobertura.

Per tot açò i més t'incitem a la rebel·lia, però també a l'edificació d'un futur millor per a totes i tots, un futur en el que Espanya no hi té lloc perquè representa l'opressió a tots els nivells. Així doncs no queda més que dir que: «Adéu, Espanya!» ENDAVANT Organització Socialista d'Alliberament Nacional. València, Països Catalans. 5 de maig de 2001. Ω

FUSTERIA PEP I TONI RIERA, CB



C/. Portasses, 2  
07520 PETRA

Tel. / Fax. 971 83 03 06

MIQUEL MORAGUES

MESTRE ARTESA

taller artesà de forjat

C/. Ballavista, s/n. - Tel. 971 830 178 - PETRA

REMDELACIONS

ANTIAN 88, S.L.  
FUSTERIA EN GENERAL



Sebastià Valcaneras Amengual  
Tel. 607 88 90 40

C/. Pare Antoni Perelló, 5-7  
07520 PETRA (Mallorca)  
Tel. 971 830 252  
Fax 971 830 074

CASINO DE MALLORCA

Ana Isabel Pérez Salvador

Exposa Olis i aquarel·les

Al Saló Calvià,

entre el primer i el quinze de juny

FUSTERIA  
PEP ALZAMORA PERELLÓ

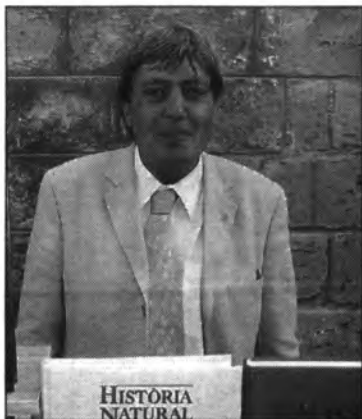


C/. Jesús, 34  
07526 Ariany  
E-mail: p\_alzamora@terra.es

Tel. 971 830275  
Tel. part. 971 561333  
Mòbil 639 682020



## DIADA PER LA LLENGUA



Fa 30 anys que en Josep Tous de Santa Maria del Camí ven la Enciclopèdia Catalana a les Illes Balears i Pitiüses. El trobarem a la Diada per la Llengua al recinte de ses Voltes de Ciutat. Tel. 667 367 423



Na Margalida Mariona de sant Joan i n'Aina Pelada d'Artà.



La família Llompart Vidal de can Garreta d'Inca també hi era.



La família Rei-Sbert de Montuïri reivindica la continuïtat de la llengua catalana a Mallorca.



En Pere Morei i les seves amigues



## CAUSES DEL PATIMENT

PER RICARD COLOM  
Colomtaube@hotmail.com



\*\*\*\*\*



### CAUSES MORALES:

#### LES NOSTRES ERRADES, EL PLAER, EL VICI, L'EGOISME, L'INJUSTÍCIA, L'ODI.

"L'origen de les nostres penes rau generalment a les nostres errades".

(John Baptiste Massillon, 1653-1742, predicador francès).

"Per un mateix és el mal fet, i és un mateix qui el pateix, per un mateix no és fet el mal, i per un mateix s'esdevé pur. El que és pur i el que és impur, d'un mateix prové: ningú no pot purificar-ne cap d'altre".

(Dhammapada, "Posseir-se un mateix" 12/165).

"Del plaer brolla el patiment i del plaer sorgeix la temor. Si hom és lliure del plaer, és lliure de la por i de la sofrença".

"De la passió brolla el patiment i de la passió sorgeix la temor. Si hom és lliure de la passió, és lliure de la por i de la sofrença".

(Dhammapada, "Els plaers fugissers" 16/212-213).

"I doncs, sàpies ço, tu, home: que la manca de corretja vol dir obrar a tort. Vigila que l'avarícia i el vici no et menin a llargues dolors".

(Dhammapada, "Afanya't i lluita", 18/248).

"És millor no fer res que no pas anar fent a tort, car fer el mal duu dolors que abrasen. Fes, doncs, el bé, car les bones accions no porten mai dolor".

(Dhammapada, "A la foscor", 22/314).

"I quan sa concupiscència el venç, ses sofrences s'acrecen cada vegada més com l'embrollada enfiladissa anomenada birana".

"Però qualsevulla qui en aquest món venç sa concupiscència, veu com sos patiments se li esvaeixen com gotes d'aigua d'una flor de lotus".

(Dhammapada, La concupiscència, 13/335-336).

"Així com un arbre tallat pot tornar a créixer si ses arrels no han estat ferides i són poderoses, igualment, si les arrels de la concupiscència no són arrencades de quall, la sofrença tornarà a brotar un camí i un altre".

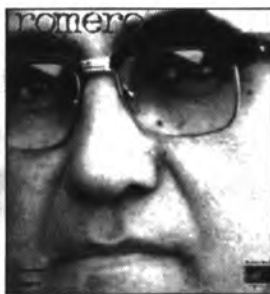
(Dhammapada, La concupiscència, 13/338).

"L'home pertorbat per pensaments errats, les passions egoistes del qual són potents, i que sols cerca els plaers sensuais, fa créixer sa concupiscència i cada vegada es forja cadenes més feixugues".

(Dhammapada, La concupiscència, 13/349).

"Què se n'identifica, de bé, el Crist amb el patiment del nostre poble! Així semblen clamar moltes cabanes, a muntó racons miserables, a muntó a dins les presons i en dolors, molts amb fam de justícia i de pau: "Déu meu, Déu meu, ¿per què m'has abandonat?" No ens ha pas abandonats, és l'hora en què el Fill de Déu va passant amb tota sa càrrega de pecats per l'obediència que Déu li demana per a poder perdonar aqueixos pecats de la humanitat d'on deriven totes les injustícies, tots els egoismes".

(8-4-1979, Monsenyor Oscar Arnulfo Romero, arquebisbe de S. Salvador, assassinat per militars feixistes d'El Salvador).



MONS. OSCAR A. ROMERO.

"Una llum amb prou potència per desemascarar la mentida és molt beneficiosa i ben necessària. I aquesta és la claror que ofereix el poble crucificat. Si davant d'ell el primer món no veu la seva pròpia veritat, no sabem què ho podrà fer veure.

Ellacuria ho expressava gràficament de diverses maneres. Deia, tot fent servir la metàfora de la medicina, que per conèixer la salut del primer món calia fer una coproanàlisi, és a dir, un examen d'excrements. Doncs bé, la realitat dels pobles crucificats és la que apareix en aquesta anàlisi. I des de la seva realitat hom coneix la d'aquells que ho produeixen.

...La solució que ofereix avui el primer món és dolenta, fàcticament perquè és irreal, car no és universalitzable. I és dolenta èticament car és deshumanitzant per a tothom, per a ells i per al tercer món".

(Jon Sobrino, teòleg basc de la Teologia de l'Alliberament i resident a Ameríndia, a Els pobles crucificats, actual servent sofrent de Jahvè).



ION SOBRINO.

"Ja que he cridat, i heu dit que no, he estès la mà; i ningú no es dona per entès, heu deixat estar tot consell meu, i no heu volgut saber res de la meva reprensió, també jo me'n riuré de la vostra dissort, en faré escarni quan vindrà la vostra paor".

(Proverbis 1:24-26, escrit pel rei israelita Salomó o Xalomon, 970-931 a. C.).

"Qui s'exclama quan li ve una aflicció és que està enamorat del plaer".

(Marc l'Asceta, s. V, 200 capítols sobre la llei espiritual, Cap. 143).

"Suporta els atacs de les tristesses i dolors; mitjançant els quals la providència de Déu et purifica". (Talassi de Llíbia, s. VI, a "Centúries", 1:28).

"L'ànima embrutida per les passions, s'endureix; i no arriba a creure sense talls ni cauteris". (2:66).

"Proves terribles esperen els endurits; i no els serà permès que en sien alleugerits sense grans penes". (2:67).

"L'odi virulent i larvat envers el proïsme és l'expressió del sofriment de si mateix".

(Tahar Ben Jellun, n. 1945, escriptor marroquí d'origen humil i marginal).



TAHAR BEN JELLUN.

#### L'AMOR, L'EMPATIA, LA PÈRDUA.

"L'amor és: el patiment de viure lluny de l'ésser estimat".

(Anònim).



"El risc de l'amor és la pèrdua, i el preu de la pèrdua és la pena".

(Hilary Stanton Zunin).

"Així com aquell qui se'n va de sa terra ab cor tot ferm que jamás hi retorn, lleixant amics e fills plorant en torn, cadascú d'ells a ses falces s'aferra dient plorant: "Anar volem ab vós.

Oh, no ens lleixau trists e adolorits!" e ell és forçat els seus haver jaquits: ¿qui pot saber d'aquest les grans dolors?"

(Ausiàs Marc, ca. 1397-1400 Gandia o València-1459, València, "el gran català d'amor mestre").

"Qui et vol bé et farà plorar".

(Refrany).

"N'hi ha prou amb tan poc per a sentir dins l'ànima la simpatia del patiment! Un nin passa impedit, sostingut per dues croses, la seva cara descolorida, els seus ulls sense brillantor. Dissortats els qui no arrepleguen dins llur ànima aquella tristor del viure i poden continuar-ne indiferents. I no és que calgui maleir la vida davant el patiment, al contrari, la dolor ha d'afirmar-nos com a aguerrits combatents disposats a vèncer-la. Però a quines altures espirituals no haurem de menester d'enlairar-nos per a no dubtar de tot, per a no maleir, per a no blasfemar, per a comprendre, en fi, encara que no sapiem pas explicar-ho, en què pugui escaure's a l'harmonia de totes les coses creades aquella taca trista del patiment d'un infant".

(Jacinto Benavente, 1866-1954, dramaturg foraster).

"Pateixes menys de la mateixa sofrença que de la manera com l'acceptes".

"El patiment és el principal nodriment de l'amor, i qual-sevol amor que no s'alimenti amb una mica de sofrença pura mor".

(Comte Maurice Polydore-Marie-Bernard Maeterlinck, 1862 Gant, a Flandes - 1949 Cannas, a Provença, assagista, poeta i dramaturg flamenc simbolista).



MAURICE MAETERLINCK.

"No hi ha res de tan gran com la decisió i el coratge de la gent disposada a sofrir i sacrificar-se per llur dignitat i llibertat".

(Martin Luther King, 1929-1968, pastor baptista afroamericà, capdavanter dels drets civils i de la lluita contra la guerra del Vietnam).

"Des del primer moment li van lligar les mans darrere, i el van començar a empènyer a cops de culata. Queia el meu germà, no podia protegir-se la cara.

Van estar torturant més de setze dies el meu germà. Hi havia també una dona. L'havien violada i, després, l'havien torturada.

Cada cop que explic això no puc aguantar les llàgrimes...

Ma mare gairebé es moria de tant de dolor. Va abraçar el seu fill, parlava amb el mort, torturat...

Ma mare va ser segrestada i des dels primers dies va ser violada pels alts caps militars del poble.

Desgraciadament, li van tocar tots els patiments que també li havien tocat al seu fill. La torturaven constantment.

Tanmateix, estàvem satisfets perquè sabíem que el cos de ma mare ja no havia de patir més, perquè ja havia passat totes les penes, i era l'únic que ens havia quedat per desitjar, que la matassin ràpidament, que ja no fos viva".

(Rigoberta Menchú, nacionalista/indigenista maia víctima de l'Estat racista crioll de Guatemala i Premi Nobel de la Pau, 1992. Fragments del llibre "Me llamo Rigoberta Menchú, y así me nació la conciencia").



RIGOBERTA MENCHÚ.

## AVÍS I SALVAGUARDA.

"Dolor és la salvaguardia dels éssers".

(Anatole France, pseudònim de Jacques Anatole François Thibault, 1844-1924, narrador, poeta, crític i assagista escèptic francès).

"A través d'afliccions Déu està desballestant-nos tot allò que altrament podria haver-nos desballestats".

(John Powell).

"Encara que totes les afliccions són en si mateixes mals, són bones per a nosaltres car ens descobreixen la nostra malaltia i tendeixen a guarir-nos-en".

(John Tillotson).

"...el Senyor, per sa benvolença, havent posat ja des del començament com un fre al gènere humà, puní l'home amb el sofriment i la dolor, car tenia gran cura de la salvació nostra".

(Joan Crisòstom, 350-407, bisbe de Constantinoble).

"Com en batre el blat el separe de la palla, l'aflicció purifica l'esperit".

(Richard E. Burton).

## VOLUNTAT DE DÉU.

"Déu ens xiuxiueja en els nostres plaers, ens parla a la nostra consciència, però ens crida en els nostres patiments: es tracta de la seva megafonia per a despertar un món sord".

"Sens dubte que el patiment com a megafonia divina és una eina terrible; pot dur a la revolta final i sense repeniment. Però dona l'única oportunitat al dolent a fi que pugui tenir esmena. Treu el vel; planta la senyera de la veritat dins la fortalesa d'una ànima rebel".

(Clive Staples Lewis, 1898-1963, autor cristià britànic).



C.S. LEWIS.

"Per què havia jo de capficar-m'hi? No és pas cosa meua, de cavil·lejar a tomb de la meua persona. El meu afer és pensar en Déu. Cosa de Déu és pensar en mi".

(Simone Weil, 3-2-1909-1943, cristianojueva mística, feminista i sindicalista, que auxilià les tropes republicanes durant la Guerra Civil espanyola i treballà en el Govern provisional francès a l'exili).



SIMONE WEIL.

## EL SABER.

"El qui augmenta el seu coneixement augmenta també la seva dolor".

(Cohèlet 1:18, llibre de l'Antic Testament).

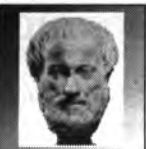
"A muntó de les nostres dolors morals provenen del fet que tenim noms per a descriure'ls. Els noms serveixen i allarguen dolors passades. La natura animal oblida".

(André Maurois, pseudònim d'Emile Herzog, 1885-1967, biògraf i historiador francès, estudis de la civilització anglesa).

## PER APRENDRE.

"No podem aprendre sense dolor".

(Aristòtil d'Estagira, 384-322 a.C., filòsof grec, deixeble de Plató i preceptor d'Alexandre Magne, el preferit dels escolàstics).



ARISTÒTIL.

"Per què nosaltres que sols desitgem el benestar hem creat tants motius de dolor? Tal vegada el patiment sia menester per a fer adonar-nos de les coses, tal

com sols per dolor sabem on tenim l'estómac i el fetge".  
(Edmond Jaloux, 1878-1949, novel·lista i crític francès).

"L'home no pot bastir-se sense dolor, puix que és alhora el marbre i l'escultor".

(Alexis Carrel, 1873-1944, escriptor, biòleg i metge francès).

"Dolor i malaltia aporten sentit de la realitat a un món alegrement consumista que sovint viu d'il·lusions pansides i volàtils".

(Joan Bestard).

"L'aflicció ve a nosaltres, no pas per entristir-nos sinó per fer-nos sobris, no pas per afligir-nos sinó per a donar-nos la saviesa".

(Henry Ward Beecher, 1813-1887, protestant congregacionista estatunidenc).

"Déu pot usar els nostres carcellers i torturadors per a castigar-nos per un pecat. Pot dur-los a col·locar-nos dins una cel·la solitària car vol tractar millor amb les nostres ànimes".

"Quan hauràs esdevingut obra mestra de la gràcia, admirada dels àngels, comprendràs el patiment".

(Richard Wurmbrand, pastor evangèlic d'una minoria nacional torturat a Romania pels nazis i els stalinians). Ω



RICHARD WURMBRAND.

\*\*\*\*\*

## FIRA DE MAIG A SINEU



Fa 2 anys que en Joan Garcia Orell ha obert una exposició permanent tots els dimecres a la Vila de Sineu a ca seva davant el celler de can Toreó. N'Orell pinta Abstracte i figuratiu. Mallorquins i estrangers li compren quadres per decorar les seves cases. En Joan és el president de la Associació d'Amics de l'Art, que agrupa 514 artistes pintors, escultors, músics... Tel. 609 686 773



En Marc i en Sergi són els nins petits del Bar Mercantil d'Inca. Anaren en cotxe a la Fira de Sineu. Tel. 971 880 871



## X E R R A D E S A I N T E R N E T

## La utilitat del dolor

Joan-Carles Ortega ha escrit:

Es pot pensar i assumir que sobre la terra aspra del sofriment es pot bastir un fastuós Palau de Dignitat, un magnífic Temple de Llibertat o una il·lusionant Catedral del Goig... per dir-ho en termes arquitectònics. Com deia també Sant Agustí: «per a anar allà on vols has de passar per on no vols». O, per contra, com diuen al meu poble: «carregar de pressa i a la vora del camí, o t'ix amarg o t'ix porquí»... en el sentit de què allò que més val, costa moltíssim d'assolir.

Tot i que la cita de sant Agustí és d'una obvietat tal que resulta irrefutable, no estic gaire d'acord amb la primera part del fragment que reproduïsc. Trobe que l'exagerada retòrica de l'estil ens

oculta que els fets reals al més sovint no li donen la raó. ¿Els fets o la teua visió esbiaixada dels fets? Sobre la terra aspra del sofriment dels alemanys a la Primera Guerra Mundial i en la postguerra es va construir... el règim de Hitler. En les negociacions econòmiques del Tractat de Versalles, l'únic que va preveure el desastre alemany fou Keynes i quatre lords marginals. La resta, tots, volien humiliar a Alemanya per la Primera Guerra Mundial. El règim de Hitler fou una reacció feixistitzant empíricament lògica encara que moralment reprovable davant la intransigència amb tocs exquisits dels cavallers inflexibles d'arreu d'Europa que tota la vida han parlat de democràcia, llibertat i debat racional, com aspiren a fer tu. Sobre la terra aspra del sofriment de la Segona Guerra Mundial, el poble alemany va bastir el seu miracle econòmic, ferment i marc sòlid de la posterior democràcia constitucional alemanya... Sobre la terra aspra del sofriment dels jueus a la Segona

Guerra Mundial es va construir... l'expoli del poble palestí i l'ultranacionalisme que ara governa Israel. Sobre la terra aspra del sofriment dels jueus a la Segona Guerra Mundial es va articular tenaçment el moviment sionista amb la suficient eficàcia com per a bastir el primer Estat d'Israel de tota la història occidental, necessari per a acollir jueus apàtrides d'arreu del món on continuen patint la marginació i els progròms (Rússia, Àfrica, etc.). El dolor de la Shoa va fer que els jueus deixaren de fer el primo, com estem nosaltres més o menys -salvant excepcions puntuals que no invaliden la regla general- i passaren a jugar fort per tal de dur a la pràctica amb més eficàcia els seus sentiments de solidaritat intracomunitaris. Sobre la terra aspra del patiment dels serbis a mans dels feixistes croats (els ustaixes) en el mateix conflicte es va bastir... la revenja dels feixistes serbis a la Guerra dels Balcans dels 90. Te n'ixes de mare aportant aquesta citació de doctrina mediàtica: excessiu zel de neòfit. Sobre la terra aspra del patiment de generacions d'esclaus negres a Nord-Amèrica s'ha construït... més misèria i marginació (sovint automarginació) per als negres nord-americans de hui dia. Desgraciadament, el patiment, la misèria i la marginació solen engendrar més patiment, més misèria i més marginació. Les teues hipòtesis ex-post facto no valen per sostenir tal asseveració; estem parlant de materials filosòfics que inspiren positivament en el sentit de què el dolor causa enfortiment del caràcter; no captes el què s'ha dit, ¿tens la por del feble dominat que s'emmiralla fantasiosament en paradisos socials ideals que no et corresponen ni a tu ni a nosaltres, com a nació?; una altra cosa és que el teu patró, l'Estat, et coopte amb eficàcia, millor del què s'esperava, i aleshores només estigues marejant la perdua, perquè tu mateix estàs marejat i no veus amb claretat les coses. La llibertat, la dignitat, el goig, costen molt de bastir, i només solen estar a l'abast de pobles que han conegut durant un bon temps una certa prosperitat econòmica, una certa estabilitat política i social i una certa mesura de bona vida. La bona vida dissol l'esperit, corroent-lo; l'esplendor màxim de tota societat pròspera és l'inici de la seua decadència; eixa és la meua opinió i la dels principals macrohistoriadors d'arreu del món. Els jueus i els àrabs, des del seu desert i els seus dolorosos exilis, van crear religions

monoteïstes, teocràtiques, obscurantistes i opressives. Llig-te a Ibn Khaldun, el millor filòsof mediterrani de tota l'Edat Mitjana, a la seua Muqaddimah, on sosté que els pobles beduïns del desert entren amb vigor dins les ciutats i enforteixen el caràcter dels dissoluts urbanites avesats a la vida còmoda i luxosa; el model d'Ibn Khaldun és extrapolable a d'altres situacions. Els grecs de Jònia i d'Atenes, un poble de pròspers i relativament aburgesats comerciants, van ser capaços de donar al món la democràcia, la filosofia, la ciència, l'art clàssic i, en general, tot allò que, des del Renaixement la Il·lustració escocesa, mare de totes les il·lustracions europees, succeeix i es desenvolupa en un context econòmic de cinturons estrets (recorda Malthus); la Revolució Francesa es precipita per efecte de la pujada del preu i manca de pa (Florència: una altra ciutat de comerciants i banquers ben burgesos) ençà, ha fonamentat la moderna cultura humanista, racionalista, liberal i democràtica. Ets un progre dogmàtic, un progre de manual, completament previsible; la realitat és una altra cosa, més complexa i més fluida.

Més mística i èpica i menys hedonisme? Segur que convé?

Sense mística i èpica no hi ha vigor al compromís; amb només hedonisme compareixerem ballant i rient-nos davant el capítol final i irreversible de l'últim dia de la nostra nació valenciana. Ens calen més herois, menys bufons i menys sabuts exquisits. Antoni Martínez

Joan-Carles Ortega i Berenguer

Molt bé. Insults disfressats d'opinions i tots els coneixements d'una carrera per a poder obrir la boca. Després és bizantí el que prefereix parlar-ne de llengua valenciana. Anem fent país, muchachos. Ω

## Avanços que van suposar l'època entusiasta dels anys '60. Perquè va acabar aquella època?

Jo crec que hi hagué molt entusiasme i rebel·lia perquè hi hagué molt patiment. Als Estats Units la guerra del Vietnam provocà una revolució mental entre la joventut, totalment impensable abans

en una societat de capitalisme avançat i ètica conservadora. Sense patiment no hi ha avanços, com més t'identifiques amb les injustícies del dolor existent en uns altres llocs i en el teu propi, més pots avançar. I en aquella època el jovent aprengué en gran part aqueixa dura però importantíssima lliçó (que es perdé al llarg dels anys 80: el jovent tornà a l'aburgesament, menys conservador que el dels anys 50 però també més còmode i desmotivats).

Demanaves també que per què va acabar l'embranchada revolucionària dels '70. A ca nostra jo trobe que es va reconvertir de marxisme a anarquisme, ecologisme i nacionalisme.

Gran part de tota aquella rebel·lia fou a causa de l'escandalosa Guerra del Vietnam, que sacsejà moltes consciències per tot. Un camí acabada, la gent tendí de nou cap a l'individualisme, s'acabà la moda existencialista-Reich, etc..

Amb el projecte de Reagan de la Guerra de les Galàxies (1982-85) fou la joventut europea la que visqué la seua pròpia revolució cultural (paor a la guerra nuclear «limitada en escenari europeu», tal com textualment proclamava aquest cowboy), en clau ecopacifista (Die Grünen i Greenpeace en foren els centres mediàtics) i musical (tecno, sobre tot).

De tota manera l'Estat espanyol viu encara molt desconectat en aspectes culturals i polítics d'Europa Occidental i dels EEUU. Per què?. Trobe que la principal causa és el retard/desconnexió multisecular a causa de tants segles d'Inquisició, obscurantisme, dictadures i analfabetisme que encara sura al subconscient col·lectiu com a un ectoplasma de gris feixisme de mediocritat i abúlia. I és evident que el protestantisme com a rerafons cultural-espiritual és molt més dinàmic que no pas el vaticanisme: perquè sol estar molt més desconectat de l'Estat, perquè fomenta la llibertat de consciència i de recerca, perquè són estructures eclesials generalment autofinançades que funcionen com a empreses privades (o siga, fomenten la lliure empresa competitiva, el capitalisme o lliure mercat, en definitiva i de retruc) i no pas com a monopoli proteccionista-autàrquic (tal com la mastodòntica estructura cèsaropapista a l'Estat espanyol). Això pesa molt més que no sembla en el tarannà col·lectiu. Penseu que l'Església és una realitat multisecular que afecta moltes facetes psíquiques, culturals, polítiques, etc. de molta gent, en realitat de tothom.

Ara un parell de cançons de Leonard Cohen que reflecteixen crec que molt exactament el feeling dels/pels 70:

## FIRA DE MAIG A SINEU



En Rafel Galmès i na Margalida Genovart estan jubilats, però encara se preocupen dels botifarrons i les sobrasades de porc negre.



Fa 5 anys que na Mercè Cucala de Castelló de la Plana té una caseta a son Rossinyol dins el terme de Llubí on conrea cactus i altres plantes. Na Mercè és jardinera i restauradora de mobles. Tel. 971 721 992



En Tomeu Tugores i na Caterina Amengual de Llorito firaren a la fira de Sineu. Tel. 971 428 931



SEEMS SO LONG AGO,  
NANCY

It seems so long ago  
Nancy was alone  
Looking at The Late Late Show  
through a semi-precious stone.  
In the house of Honesty  
her father was en trial  
In the House of Mystery  
there was no one at all  
there was no one at all.

It seems so long ago  
none of us were strong.  
Nancy wore green stockings  
and she slept with everyone.  
She never said she'd wait for us  
although she was alone  
I think she fell in love for us  
in nineteen sixty-one  
in nineteen sixty-one.

It seems so long ago  
Nancy was alone  
A forty-five beside her head  
an open telephone.  
We told her she was beautiful  
we told her she was free  
But none of us would meet her in  
the House of Mystery  
the House of Mystery.

And now you look around you  
see her everywhere  
Many use her body  
many comb her hair.  
And in the hollow of the night  
when you are cold and numb  
You hear her talking freely then  
she's happy that you've come  
she's happy that you've come.

## THE OLD REVOLUTION

I finally broke into prison  
I found my place in the chain  
Even damnation in poisoned with  
rainbows  
All the brave young men they're  
waiting now to see a signal  
Wich some killer will be lighting  
to pay  
Into this furnace I ask you now to  
venture  
You whom I cannot betray.

I fought in the old revolution  
On the side of the ghost and the  
king  
Of course I was very young and I  
thought that we were winning

I can't pretend I still feel very  
much like singing  
As they carry the bodies away.  
Into this furnace I ask you now to  
venture  
You whom I cannot betray.

Lately you've started te stutter  
As though you had nothing te say  
To all of my architects let me be  
traitor  
Now let me say I myself gave the  
To sleep and te search and to  
destroy  
Into this furnace I ask you now to  
venture  
You whom I cannot betray.

You who are broken my power  
You who are absent all day  
You who are kings for the sake of  
your children's story  
The hand of your beggar is  
burdened down with money  
The hand of your lover is clay.  
Into this furnace I ask you now to  
venture  
You whom I cannot betray..

(De SONGS FROM A  
ROOM).

<Ho dic perquè jo em pensa-  
va que fou arran de la crisi del  
petroli del 73 quan torna a pren-  
dre vol l'auge de l'individualisme  
i la dispersió social, la fragmen-  
tació i l'atomització, que acaben  
amb les il·lusions col·lectives  
condemnant-les a subsistir en  
reductes marginals i amagats  
sense projecció pública i medià-  
tica. Però l'altre dia, xerrant amb  
un amic que va viure intensament  
aquella època m'ho deia amb  
contundència: «Els serveis secrets  
van introduir drogues dures com  
l'heroïna dins els ambients del hip-  
pisme i l'esquerra sociològica,  
entre els sectors socials que patei-  
xen les conseqüències més fortes  
del capitalisme i tenen més  
possibilitats de reproduir un  
potencial revolucionari, de mane-  
ra que totes les il·lusions dels 60  
se'n van anar en orris». Seria inter-  
essant llegir altres opinions al res-  
pecte ja que el tema, que m'inter-  
essa, em pillava un poc sense dades.  
Que tingueu bona setmana. Joan-  
Carles.>

Bé, el tema és ric i complex i  
té distints vessants. Als anys 60  
jo anava encara a l'escola i no  
puc parlar-ne directament; però  
a l'Estat espanyol vam viure de  
manera molt accelerada durant els  
anys 70 (jo comencé les meues  
activitats nacionalistes cap a l'any  
70, llegint GORG, l'any anterior  
ja m'havia tret el títol de valen-  
cià del Lo Rat Penat d'abans de  
ser envaït pels blavers bàrbars)  
allò que en Occident havien vis-  
cut durant molts més anys (entre  
els 40-70) i en gran part copiat  
com a moda snob, de manera q  
la cosa fou prou caòtica: molt  
intensa i alhora molt superficial,  
molt desigual segons les perso-  
nes... L'antifranquisme sociolò-  
gic sols tingué realment força a  
Euskadi i el Principat i entre els  
universitaris i allà tard a les ciu-  
tats industrials i entre els estu-  
dians i professors. Fins al 1976  
domina el marxisme clandestí de  
tics tipus el Che en versió jove,  
i intel·lectualoide en versió uni-  
versitari; i l'atomització de par-  
tits comunistes diversos (sovint  
stalinistes), molt actius i sovint  
autoritaris i proviolents, d'extre-  
ma esquerra, radicalitzats per la  
repressió, les tortures, la clan-  
destinitat, el moviment anti-Viet-  
nam, etc. Recorde els alliberats  
clandestins, una mena de místics  
que se la jugaven totalment, alguns  
certament gent molt interessant  
a molts nivells (això entre els

obers, perquè els nacionalistes  
al País Valencià eren tertúlies i  
algun estudiant i professor solts,  
això sí, molt més actius i aguts  
que els nacionalistes que solen  
haver-hi ara: és com si els d'a-  
bans estiguessen molt motivats per  
la fam i els d'ara sols picaren algu-  
na llepoleria, diguérem, tot mirant  
de no engreixar massa). A partir  
del 73, amb la crisi del petroli,  
ve la crisi econòmica i les vagues  
salvages s'estenen entre el nou  
proletariat urbà de l'estat espanyol,  
la qual cosa permet escam-  
par-s'hi tota mena de partits i sin-  
dicats proletaris i marxistes, ajuda-  
ts per la premsa prodemocràtica,  
la revolta estudiantil, els  
aires europeistes i de llibertat  
intel·lectual i sexual, etc. Cap al  
1976 comencen a escampar-se les  
revistes contraculturals com l'A-  
joblanco i, amb elles, l'anar-  
quisme i l'ecologisme (bàsicament  
antinuclear i pro-rural), de  
la mà dels canuts i l'LSD. La CNT  
pren volada entre el 76 i el 78 apro-  
ximadament (arriba a tindre prou  
cents de milers d'afiliats, fins que  
un complot policíac l'afona: els  
anarquistes sempre han tingut  
molts infiltrats) i va destruint sis-  
temàticament els partits i parti-  
dets marxistes amb una crítica  
molt corrosiva antipartit: la gent  
jove, per la llei del mínim esforç,

es tira a fumar canuts i a la filo-  
sòfia anarco-ecologista de certs  
tocs hippies. Diverses publica-  
cions i grups de l'època denun-  
cien que la poli espanyola intro-  
dueix droga dura entre ambients  
més compromesos, sobretot la  
G.C. a Euskadi. Des del 77 o així  
la droga dura va escampant-se des  
de les grans ciutats a uns altres  
llocs, arriba a punts àlgids durant  
els primers vuitants. De fet crec  
que l'heroïna o la coca són dro-  
gues fomentades des del poder  
perquè eliminen sectors perillo-  
sos o donen diners sense crear cla-  
rividència social, mentre que els  
psicotròpics (haixix, herba, LSD,  
mesca...) i també les amfetes són  
drogues perseguides des del poder  
perquè donen clarividència a la  
crítica social i són menys peri-  
lloses (usades amb esme i mode-  
ració, és clar) i menys fàcils de  
convertir en negoci al per major.  
Quant als serveis secrets, em sem-  
bla molt interessant tot allò que  
conten del Mossad (grups d'afi-  
nitat ideològica i vital que treba-  
llen junts en l'espionatge, tinc  
entès, amb finalitats patriòtiques),  
diuen que són els més eficaços  
del món. Com de costum, el pati-  
ment i l'entusiasme agafats de la  
maneta. Per a plantejar-se aques-  
tes coses cal tindre sentit d'Es-  
tat. És molt interessant també

l'experiència del contraespionat-  
ge irlandès durant la inde-  
pendència dels anglesos: us reco-  
mane un llibre intensíssim, que  
no té pèrdua, sobre la inde-  
pendència irlandesa (aprox. anys  
1912-22), d'estil àgil i periodís-  
tic però bellament literari i emo-  
tiu: «A Terrible Beauty is Born»  
d'Ulick O'Connor (autor de  
«Brendan Behan»), me'l regalà  
una estimada amiga de Belfast,  
de Falls Road, el barri republicà  
per excel·lència que visqué uns  
anys a Castelló (son pare havia  
estat de l'IRA regular dels anys  
20). El bell títol prové d'uns ver-  
sos de W.B. Yeats. Aquest llibre  
és de Granada Publishing Limi-  
ted. Cosa fina. En el meu exem-  
plar llig un parell d'anotacions  
divertides en gaèlic: «Slainte,  
saol fada, gob floch agus bas in  
Eireann» (això ho dèiem bevent  
wiskis i pintes de Guinness:  
«Salut, llarga vida, boca a remu-  
lla i morir en una Irlanda lliure»).

I «Ni ráibh sé ro olc mar Shasa-  
nach»: «no era massa dolent per  
a ser un anglès». En fi, per ara  
prou. Fóra ben divertit de contar-  
vos batalletes dels anys 70 (i  
també tràgic: solien tindre un  
aire tràgicocòmic), però no haig  
d'allargar-me tant. Ω

Ricard Colom

## M O N T U Í R I



Fa 55 anys que en Joan Pocoví fa de  
ferrer a la barriada des Dau de Mon-  
tuíri. Ara, el titular de la ferreria Poco-  
ví és el seu fill Pau. Tel. 971 646 047



Fa 15 dies que n'Antoni Maiol de can  
Xiu s'ha fet càrrec de s'Adrogueria a la  
Plaça de Montuiri. Les compradores del  
poble estan encantades amb el canvi  
de propietari. Tel. 971 646 250



Fa 10 anys que en Pere Martorell va  
obrir la Ferreria Martorell a Montuiri.  
Fan tota classe de treballs en Ferro.  
Tel. 971 644 131



Fa un any que n'Antònia Molino i en  
Miquel Arbona han obert la botiga de  
Cent Tòfi a la Plaça Major de Montu-  
iri. Tel. 971 646 682



Fa 6 anys que en Constantí Ruiz i na  
Caterina Joan han comprat a en Xisco  
Ferrer el Taller Constant. Adoben tota  
classe de vehicles, tan de motor com  
de xapa i pintura. Tel. 971 646 184



Fa 35 anys que en Francesc Barceló  
és l'amo de l'empresa d'instal·lacions  
elèctriques i sanitàries Barceló a Mon-  
tuiri. Tel. 608 437 023



# Continència, castedat

“Què vol dir unir-se amb un altre?. La voluptuositat no és sinó un encarnissament fugisser. No arribes mai a la possessió; i sempre l'angoixosa presència. El nostre dissort és no saber romandre sols dins la nostra cambra, ja que és així que només en la solitud podem deslliurar-nos de la munió d'éssers que cadascú de nosaltres duu en si mateix”.

(François Mauriac, 1885, Bordèu-1970, novel·lista occità).

“En matèria sexual, l'esperit rau endarrerit respecte als actes físics”.

(David Herbert Lawrence, 1885-1930, poeta i novel·lista britànic).

“El procés omnipresent del sexe, tal com està entreteixit en la textura sencera del nostre cos d'home o de dona, és el model de tot el procés de la nostra vida”.

(Henry Havelock Ellis, 1840-1916, escriptor anglès).

“En aquest segle, el fal s'ha esdevingut doctrinari”.

(Henri Michaux, 1899-1984, escriptor belga).

“És preferible la feblesa de la carn a la sobèrbia de l'esperit”.

(No en consta l'autor).



D. H. LAWRENCE.

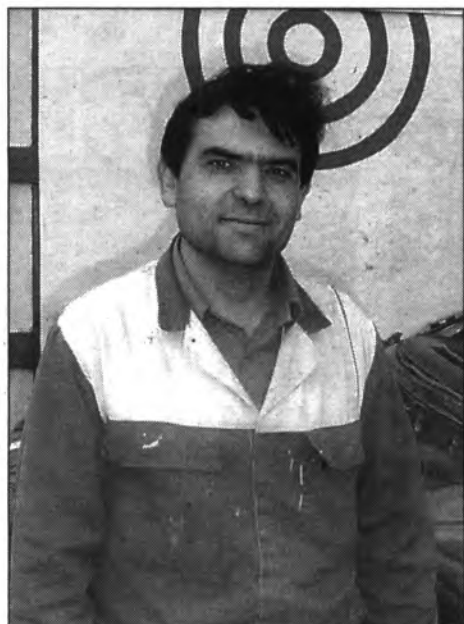


FRANÇOIS MAURIAC.

## MANACOR



Els Germans Jaume són els hereus de la Fusteria Jaume de Manacor. Estaven a la barriada de s'Escació però ara fa poc s'han mudat al Polígon. Tel. 971 551 706



Fa 2 anys que n'Antoni Sureda ha obert el Taller Toni Sureda al Polígon de Manacor. Tel. 971 843 542



Fa mig any que n'Antònia Genovard és la cantinera del Polígon de Manacor. De fet és la primera i única cantinera del polígon. Despatxa plats combinats, pa amb oli i begudes. La madona és na Coloma Galmés. Tel. 971 553 800

“Hem vist tots els mecanismes de destrucció, tret l'esclat de la sexualitat. Serà el darrer cataclisme: el diluvi que escombrarà els robots (humans)”  
(Henry Miller, 1891-1980, escriptor estatunidenc).

“El pudor o primer moviment instintiu de la dona davant el desig de l'home, brosta de sa natura. En els animals la femella sol fugir del mascle o és indiferent. L'instint de reproducció no és gaire ferm. Més enllà de les plantes sembla que la vida ha vacil·lat”.

(Jacques Chardonne, 1884-1968, novel·lista francès, de temàtica sovintejadament conjugal).

“El sexe és la broma de Déu en els éssers humans”  
(Bette Davis, actriu nordamericana).



BETTE DAVIS

“La desvalorització de l'amor físic és característica de l'home que ha valorat excessivament l'ideal de l'amor”.

(Gregorio Marañón, 1887-1960, metge i escriptor).

“Sóc encara del parer que sols dos temes poden ser de menor interès per a un caràcter seriós i concentrat: el sexe i la mort”

(William Butler Yeats, poeta nacionalista irlandès d'estil subtil i delicat però sever, Premi Nobel de Literatura 1923).

“De vegades, alguns que es converteixen al Senyor després dels pecats de la carn es manifesten tant més ardentment en les bones obres com més condemnables es creuen per llurs dolenteries. I sovint uns altres que perseveren en la integritat de la carn, veient que tenen menys coses per plorar, pensen que els és plenament suficient la innocència de llur vida i no s'inflamen d'ardor cap a la fervor de l'esperit. I passa llavors que sovint és més agradable a Déu una vida ardent d'amor després de la culpa que no pas una innocència immobilitzada per la seguretat. D'ací que es digui per la veu del Jutge: “Perquè ha estimat a muntó, li són perdonats els seus molts pecats” (Lc. 7:47). I: “Us asseguro que hi ha una alegria més gran al cel per un pecador convertit que per 99 justs que no han menester de convertir-se” (Lc. 15:7)”.

(“Regla Pastoral”, Gregori el Gran, ca 540-604, bisbe de Roma).

“Mai les orgies dels sibarites no es veieren interrompudes pels dimonis i els porcs que turmentaven St. Antoni al desert”.

(194, Pales F).

## EN DUBTEN

“Dubt que l'amor pròpia pugui existir en absència de tota vida sexual”.

(William Burroughs, Jr.)

“Per molt que els homes malden per suprimir llur sexualitat, sempre seran incapaços d'aconseguir-ho”.

(Jack Nicholson, actor estatunidenc).



Jack Nicholson

“Déu ens donà un penis i un cervell, però no prou sang per a fer-ne ús dels dos alhora”.

(Robin Williams, actor guanyador d'un Oscar).

“Què ha fet l'acte genital als homes, tan natural, tan necessari i tan just, per tal que no gosin parlar-ne sense vergonya?”.

(Michel Eyquem de Montaigne, 1533-1592, filòsof francès).

“De les delícies d'aquest món, l'home té especial cura per les relacions sexuals, però les ha deixades fora del seu cel”.

(Mark Twain, 1835-1910, escriptor i periodista estatunidenc).

## LA DEFENSEN

“No hi ha saviesa per sota la faixa”.  
(Proverbi del s.XVII).

“Si com empeny ballesta lo quadrell  
aitant com pus la sua força abasta,  
la voluntat de l'home o dona és casta  
tant quant amor sa força estén en ell”

“Si com castor caçat, que mort l'atansa,  
tirant ab dents, part de son cos arranca;  
per gran instint que natura li dóna  
sent que la mort li porten aquells membres,  
per raó volguera haver coneixença  
posant menyspreu als desigs qui em turmenten  
matant lo cos e empecadant l'ànima,  
foragitar-los me convé per viure”.



"Qui vol se fort de la carn se despulla"  
(Ausiàs March, 1397 ó 1400-1459, València, el gran català d'amor mestre).

"De la luxúria sorgeix el sofriment, i en brolla la por. Si hom és lliure de la luxúria, és lliure de la por i del patiment".

(Dhammapada, llibre de saviesa budista, cap. "Els plaers fugissers", 16/215).



AUSIÀS MARCH

"M'hi vaig humiliar com s'humilia l'amant dòcil; m'hi sotmetí com ho fa el bojament enamorat. Però vine a mi, amor, legalment, car no em plau la unió dels camins prohibits".

(Ibn Hazm al-Andalusí "de Còrdova", conspirador "eslau" de la fi del Khalifat, al seu malencònic arabesc "El Collar de la Coloma sobre l'amor i els amants", cim de la poesia andalusí, a Xàtiva al-Jamila, any 1022).

"Si t'agraden els cossos, pren-ne motiu per lloar Déu, i fes que l'amor que els tens, torni i arribi fins a llur Criador; no sia que en allò que t'agrada a tu, tu desagratis a Ell".

("Confessions")

"Dau-me castedat i continència -però encara no"

(Aureli-Agustí d'Hipona, 354-430, Pare de l'Església, filòsof i teòleg, nascut a Numídia).

"Si la fita de la humanitat és realitzar la felicitat, la bondat, l'amor...quin és l'entrebanc...? Les passions. I entre les passions, la més forta, la pitjor, la més violenta, és la passió carnal...l'ideal de bondat...sols pot ser assolida per mitjà de l'abstinència i de la puresa".

(Lev Nicolaievitx Tolstoi, 1828-1910, escriptor rus i pensador noviolent i moralista socialitzant).

"L'experiència revela que Déu és gelós amb una gelosia que ens capbussa en l'estupor car ens costa comprendre que tinguem un preu tan alt...Els qui ho copsen es capbussen dins la follia constructiva de la castedat. Llur alegria rau a saber-se estimats com a una perla preciosa, a ser el bé de Déu del qual Ell reclama l'exclusivitat".

(P. Molinié).

"La castedat no és pas prohibició d'estimar: és l'arma defensiva de l'amor. no val tant com l'amor en nom del qual hom la practica.

La castedat sens amor és inèrcia, impotència, timidesa, fàstic, avarícia, esterilitat, fredor, però no pas castedat".

"Mostra't lliure, o sia, desapegat, i no relligat a l'abstinència, crispat pel rebuig o apujat al puritanisme de via estreta".

"Tu, oh cast, arribaràs a considerar impurs no sols els pensaments lascius, ans tot ensomni, com a injúria contra la blancor d'ànima en què el cor espera la davallada d'allò diví".

"Que la castedat no sia obligació, ans alliberament.

Que no sia repugnància contra natura, quasi tan desorientada com la inversió o el desvergonyiment".

(Lanza del Vasto, deixeble europeu de Gandhi, fundador de L'Arca).

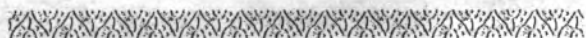
"Si permeteu que Déu controli la vostra vida sexual, no es veurà pas tan restringida com potser podríeu pensar. Déu no ens fa mai renunciar a res sense darnos quelcom de millor a canvi. Els psicòlegs ens diuen que l'embranzinada sexual és bàsicament energia creativa. La gent que ha sublimat i redreçat aquesta enorme energia per uns altres canals, és de vegades la gent qui es mostra pletòrica d'idees i d'habilitat creativa, o la que té aquesta qualitat misteriosa que animanem carisma.

De qualsevol manera, és un do atorgat per Déu, i és una llàstima de prendre una cosa tan gran per a usar-la contra si mateix. Déu té molt a dir per mitjà de les escriptures a tomb de l'ús il·lícit del sexe, nogensmenys, tot plegat pot ser resumit en quatre mots:

No en feu mal ús".

("Que es posi dempeus el vertader farsant!", un llibre evangèlic).

"L'orgasme ha reemplaçat la creu en l'enfocament de l'anhel i de la realització". (Malcolm Muggeridge "Tread Softly" p. 46, 1966). Ω



**RECORDA**  
Quan hakis llegit aquest  
periòdic, si no en fas la  
col·lecció, regala'l a un amic,  
veí o parent  
**EL PAÍS HO NECESSITA**

## Dites relacionades amb la lluna

Lluna creixent, part diferent.

Lluna d'abril tardana, pagès, no deixis la cabana.

Lluna de gener girada, mar avalotada.

Lluna de gener i l'amor primer.

Lluna de gener tombada, maror i marinada.

Lluna de gener, lluna raïmera.

Lluna dimecrera i dona barbuda, de cents anys una.

Lluna dimecrera, lluna ventolera.

Lluna drete, aigua certa; lluna decantada, fred i gelada.

Lluna drete, mariner ajagut; lluna ajaguda, mariner dret.

Lluna enroglà, el temps mudarà.

Lluna entelada, mar avalotada.

Lluna grogosa, aigua abundosa.

Lluna i pluja viva, bons per l'oliva.

Lluna lluent al foc un altre sarment.

Lluna lluent, fred i vent.

Lluna lluent, poc peix i molt vent.

Lluna lluent, sequedat o vent.

Lluna marinera, aigua al darrera.

Lluna minvant, llinatge semblant. Ω

## Fragment de Primera Història d'Esther

### (Parlament d'Esther)

Quan et perdis endins  
del desert de la tarda  
i t'assedegui el blau  
de la mar tan llunyana,  
et sentiràs mirat  
per la meva mirada.

Etern príncep, Jacob,  
tindràs sempre companya  
que peregrini amb tu  
per segles i paraules.  
Suportaràs la mort,  
com a l'ocell la branca.

Ai, enemic camí  
de les hores i l'aigua,  
galop d'altius arquers  
contraris a l'estàtua  
de sal de qui volgué  
esdevenir de marbre!  
Si et tombes, els teus ulls  
glaçaran esperances.

Poble trist, amb record  
de ciutats molt cremades.  
No t'acull cap repòs  
d'ombra bona, de casa.  
Només somnis, al fons  
de la meva mirada.

Salvador Espriu  
Primera Història d'Esther  
El Cangur  
Ed.62, Barcelona, 1994



## PETITS ANUNCIS

## SERVEIS PROFESSIONALS

Representants musicals amb ganes d'introduir a Festes Majors de les Illes el gènere de "l'Havanera" i "Cançó Marineria de Taverna", que es posin en contacte amb el GRUP MAREJOL, capdavanter al Principat. Tel. 933 593632 <mailto:marejol@eres-mas.com>.

DVD's al millor preu de Manacor. Només 2990 ptes. Infomanga, c/ Sant Jeroni, 2 (devora la Puresa) Manacor.

Necessit dona a hores per fer net. Hi ha molta de feina. Tel. 971 867 286

Tenc una empresa de manteniment de jardins i de piscines a la zona nord de Mallorca. Tel. 971 864 532 - 696 278 393.

Leo Casanova. Tarot, massatges curatius, medicina natural. Marqués de la Font Santa, 6-2. Cita prèvia 670 067 314.

## PERSONALS

Atenció, catalans i catalanes independentistes. Vull cartejar-me amb tots vosaltres. Estic boja pel bon rock català: Sau, Els Pets, Lax'n'busto. No us talleu i escriviu a Marta. Indústria, 114-08030 Malgrat de Mar.

Als Països Catalans es fa molt bona música! M'agrada, però, en especial la que surt de Mallorca a càrrec d'en

Tomeu Penya. Independentistes, si som-nieu en una nació lliure plena de música catalana i de vibracions nostres, escriviu-me: Francesc Bujet. Passeig del Migdia, 32-2-3-17200 Palafrugell.

Ens agradaria cartejar-nos amb al·lots i al·lotes que com nosaltres estiguin penjats/penjades per Lax'n'busto i que defensin la nostra llengua. Raquel Llagostera Costa. Gardènia, 4-08880 Cubelles.

Cercam gent entre els 18 i els 45 anys per excursions, sortides, etc. Abstenir-se els qui vagin de mala fe. Apartat 1.792 Ciutat.

Hola! Som una al·lota felanitxera. Som molt independentista, iestic boja pels Sau, pels Oculis i pels Pets. Segur que si m'escriviu feim una gran amistat. Som molt divertida. Adéu. M. Glòria. Carrer d'en Magallanes, 29- 07670 Porto-colom.

Jove de 29 anys, fadrí, amb estudis universitaris, agradós i simpàtic, desitjaria conèixer al·lota formal de 20 a 27 anys. M'agrada el ball de saló i som bastant actiu. Anima't i escriu-me a l'apartat 690 de Ciutat.

Capritxós, especial, diferent i atractiu jove de 27 anys, cerca dona independent i intel·ligent que vulgui companyia, carícies, massatges i sexe durant les seves estades al principat, a canvi d'ajuda econòmica. Manel 907 843901-973 603214.

Hola, soc un noi de 16

anys i estic interessat en cartejar-me amb gent que també defensi l'alliberament nacional dels països Catalans. M'agraden "Els Pets" "Brams" i "Jo t'ho diré". Enric Blanc. C/ Montcada, 1 - 08291 Ripoll.

Naturalesa, la mar, la muntanya, una pel·lícula, un cafè... si ests dona, atractiva i divertida, t'he de conèixer urgentment. Bútia postal 1174 - 07080 Ciutat de Mallorca.

Noi de 23 anys, independentista i romàntic coneixeria noia de similar edat, soltera de Girona per a sortir al cinema, a la platja, etc. Carles Lloveres carrer Rocacorba, 15 Vilablareix 17180.

Cerc femella per festejar fins a 39 anys, Òscar Pujol. Blanquerna, 58 - 07010 Ciutat de Mallorca.

## COMUNICATS

Si voleu intercanviar adhesius, revistes, informació, etc, sobre el tema d'alliberament nacional, escriviu a l'Associació «Xavier Romeu». Apartat de correus, 36. 43480 La Pineda. Tarragona.

El Consell Nacional Català ofereix diversos llibres, gratuïtament, a tot aquell que els demani, al voltant dels drets i història de la comuna pàtria catalana. Podeu escriure a l'Apartat 15.071 de Barcelona-08080.

Si voleu rebre informació sobre les Joventuts d'Esquerra Republicana (JERC), i rebre

els nostres butlletins, escriviu ara mateix a: JERC-Illes. Santiago Russinyol 1, àtic. 07012 Ciutat de Mallorca.

Acció Cultural del País Valencià i el Bloc Jaume I ja és a Internet. Si voleu intercanviar propostes d'acció i lluita, o informar d'activitats, etc., podeu connectar: ACPV @vlc.servicom.es

Subscripcions gratis a còmics en català per a nins de 6 a 10 anys. "El Llaüt de Xàbia" - Apartat 53- Xàbia 03730 Patrocinat pel Magnífic Ajuntament de Xàbia.

Cursos gratuïts de llengua andalusa. Podeu adreçar-vos a: LLENGUA (Ensenians a Dittansia de la Yenwa Andalusia) P. Pedro Romana, 1-4-2-14007 Còrdova.

Lluita, la revista de l'independentisme valencià és a Internet: <http://www.estelnet.com/lluïta>.

Si voleu afiliar-vos a sindicats nacionals catalans: C. S. C \* 93 4541188.

Oferim de franc cursos bíblics i subscripcions a revistes cristianes en català: Ajuda Evangèlica dels Països Catalans. Apt. de Correus 1.022. 12995 Castelló. Tlf. (964) 207607.

Els nacionalistes interessats per un sistema d'intercanvi cultural i turisme alternatiu per a nacions sense estat, podeu informar-vos a: Turisme Alternatiu: Bútia Postal 1.171 Castelló 12005. Extracta d'un sistema de llarga trajectòria provada arreu del món, molt adaptable i econòmic.

Les persones interessades en les activitats de les Associacions i clubs UNESCO poden adreçar-se a la Federació Catalana de la Unesco: Mallorca, 207-08036 Barcelona. Tlf. 932534367.

Necessitam persones amb idees i ganes de tirar endavant la nostra llengua i la nostra cultura. Associació la Brúxola. Tlf. 93 4353323.

Coleccionau Fanzines? Voleu saber que fan els/les independentistes del Tarragonès? Subscribiu-vos al Butlletí del Col·lectiu independentista "El Timbaler de Bruc". Per 600 peles el rebreu cada dos mesos durant un any. Bútia Postal, 7-43893 Altafulla.

Si us interessen les llengües minoritzades de més a prop, adregeu-vos a: **Llengües Vives**. Bútia Postal 5224/08008 Barcelona.

Si vol rebre l'*Euskara-ren Berripapera* (en foraster) gratuïtament escriviu a: Hizkunta Politikarako. Wellingtongo Dukea, 2-01020 Vitoria-Gasteiz (Araba).

Classes particulars d'hebreu, grec i llatí a tots els nivells. Jordi 971242795

Piano Blues, Jazz, Rock. Classes particulars. Harmonia moderna. 971242795 Nanel.

A tots els valencians que vulguen contribuir a la construcció nacional del País Valencià. L'associació cívica Tirant lo Blanc us espera. Som els nacionalistes valencians. 963879408.

Sóc professor d'una DIWAN (escola bretona) i escric i llig català. Envieu-me Informació sobre els Països Catalans, especialment de

tema d'ensenyament: Gràcies. Joel Donnart-44, Hent Frinaoudour, Penc'hoad-F-22860 Plourivou Breizh/Bretanya - Estat francès.

*El Call*, la revista dels jueus dels Països catalans és a internet. <http://www.fortune-city.com/victorian/cold-water/252>.

Acaben d'editar-se els Evangelis segons sant Mateu, sant MARC I SANT Lluc, en versió interconfessional, en llengua catalana, en cassettes i CD. El seu preu per joc és de 3.000 ptes. Posteriorment s'editarà l'evangelí segons sant Joan. També hi ha editat tot el Nou Testament en Braille en llengua catalana, i edició interconfessional. Són 22 volums, i es poden demanar a Mn. Joan Magí, Parròquia de sant Pere i sant Pau, 43007 Tarragona.

Ha nascut Correfoc!!! Una revista de literatura i Història catalanes. 64 planes 250 ptes. Col·labora-hi o fes-te'n subscriptor. Tlf. 971 200 810. Lluís.

## BORSA DEL MOTOR

Si vol un cotxe nou de la nostra gamma, vengui en parlem. Agència oficial Renault. Tel. 413867. Son Ferriol.

## ANUNCIAU-VOS DE FRANC A L'ESTEL

Nom.....DNI.....  
Cognoms.....Tel.....

## ATENCIÓ

- Escriviu un sol anunci per dupó
- Usau lletres majúscules
- Escriviu dins el requadre el text

Ompliu aquest cupó i envieu-lo a:  
L'ESTEL. Apartat de Correus 124. 07600 S'Arenal de Mallorca



Hostalets d'en Bas (35x27). Autor: Pere Colldecarrera

**Si voleu una Mallorca lliure i independent d'Espanya, veniu al**  
**LOBBY PER LA INDEPENDÈNCIA**  
**Apt. de Correus 531**





## Aquelles visites del "glamour"

ANDREU SALOM I MIR

La nostra illa ha estat, en aquest segle XXè., un espai turístic d'especial interès. Les dades són irrefutables. Tanmateix, l'actual massificació turística, la depredació del territori i els gravíssims impactes mediambientals, la davallada de la qualitat de vida i les dificultats que patim els indígenes en alguns llocs per poder accedir a un habitatge digne, no són ací l'objecte d'aquestes línies. No parlarem doncs, de la invasió humana ordinària, ni dels "il·lustres visitants", que patim cada temporada, ni de les seves conseqüències—què lluny ens queda l'Arxiduc!—, sinó de quelcom molt més lleuger i neutre, concretament de les estades a Mallorca, entre el 1949 i el 1970, d'alguna de les grans figures del Hollywood clàssic.

Efectivament, molts anys abans del desembarcament d'en Miquel de s'Estaca, una munió d'actors i actrius de l'època daurada hollywoodesca vingueren a "sa Roqueta" a passar uns dies de descans o de visita turística, i fins i tot, qualcuns, a treballar-hi. Entre aquests darrers, i el primer de tots a la llista, hem d'esmentar a George Sanders, que vengué al setembre de 1949 per protagonitzar *Jac el Negre*, un film de Julien Duviour en què alguns dels paisatges més coneguts de l'illa serviren de decorat exterior per a emmarcar una història de contrabandistes. Als llarg dels anys cinquanta i seixanta, l'excel·lent actor anglès tornaria a la nostra terra en diverses oportunitats (la darrera al juliol del 1970, abans que es suïcidàs en un hotel de Castelldefells, a l'abril del 72).

Un any després, al desembre del 1950, arribà a Formentor, amb el seu iot "Zaca", l'actor ianqui que més temps habità entre nosaltres, el "pirata" Errol Flynn—val a dir que la contrada del conegut hotel pollencí seria, amb Palma, l'indret més freqüentat. El protagonista de Robin Hood visqué diverses temporades a la zona del Terreno, on es feren famoses les seves disbauxes etíliques, qualcuna en companyia de la guapíssima Ava Garner (l'actriu faria breus estades a Ciutat el març del 56, a l'agost del 57 i al març del 60). Un altre actor amic d'en Flynn que vendria per aquí fou Douglas Fairbanks jr. (agost del 55). Hi tornaria a l'agost del 1961, i en totes dues ocasions fou vist i fotografiat al Coliseu Balear, car era, com n'Errol, un entusiasta de la "festa espanyola" (de fet, ho eren la majoria d'actors i directors de Hollywood, com el gran Orson Welles).

Entre d'altres actors i cineastes que podríem afegir a la relació de visitants d'anomenada cal citar-ne els següents: el galà Tyrone Power, amb el seu iot (setembre del 1958), el gran Charles Laughton (a l'abril del 59), i curiosament amb l'embarcació que pertangué a l'anterior, "El signe negre" (títol també d'un magnífic film de pirates protagonitzat per Tyrone); el genial Charles Chaplin "Charlot", que s'hostatjà, com sabem, a l'Hotel Formentor (juliol del 59) i el lleig i malhumorat Broderick Crawford (abril del 61). Durant el 1962 arribaren a Mallorca el cantant d'èxit i actor ocasional en comedies de platja Paul Anka (al juliol i concretament a Formentor) i el galà francès Louis Jourdan, el company de Leslie Caron a *Gigi* (setembre del 62, també a l'hotel pollencí). Posteriorment, cal afegir-hi al repertori el protagonista de tantes pel·lícules de l'Oest, John Wayne (sojornà, a bord del seu iot i amb un peu enguixat, a les aigües de Formentor, al setembre del 63); el mític actor còmic Harold Lloyd (a l'agost del 64); el britànic de vocació "shakespiriana" Lau-

rence Olivier (romangué uns dies a Pollença, a l'hotel de cinc estrelles, al setembre del 64) i el cantant i actor francès d'origen armeni Charles Aznavour (a l'agost del 66). L'any 1967 feren estades a l'illa actors tan consagrats com Michal Caine (al setembre), Anthoni Quinn (l'octubre) i Ray Milland (al mateix mes). Sidney Poitier ens visità al setembre del 68, i se'l pogué veure a la famosa sala de festes dels Valldemossa, "Jac el Negro" (que prengué el nom d'aquella pel·lícula del 1949 filmada ací, esmentada adès). Finalment, citarem l'estirat actor francès Charles Boyer (abril del 69); al cèlebre "Neró" de Quo Vadis, Aleshores ja convertit en ambaixador de la UNIFEF, Peter Ustinov (juliol del 70) i el protagonista de l'inoblidable *Doctor Zivago*—i gran amant dels jocs d'atzar— Omar Shariff (al novembre del 70).

De les actrius famoses que passaren per l'illa, a part de la Garner, cal destacar la recordada protagonista de Rebeca, Joan Fontaine, que sentia una certa debilitat per l'interior de l'illa (el recorregué al setembre del 1952 i a l'abril del 1969, en aquesta darrera avinentesa amb un "sis-cents" manant ella mateixa; la provocativa Lana Turner (a l'abril del 53, acompanyada del "tarsanenc" Lex Barker); les franceses Lesli Caron "Gigi" (que descansà a Formentor al setembre del 60 i a l'octubre del 62) i la controvertida Brigit Bardot (que vengué al desembre del 60 i al novembre del 66); la memorable "Gilda", Rita Hayworth (al maig del 61), la sirena Esther Williams, que arribà amb un següent format per Mel Ferrer i Fernando Lamas durant el febrer del 63; l'al·lota del bikini de Badia de Palma, Elke Sommer (agost del 63); les dives italianes Gina Lollobrigida i Claudia Cardinale (al setembre del 63, però per separat, la primera a Ciutat de Mallorca i la segona a Formentor); l'enigmàtica Jean Seberg, també l'any 63, a l'agost (repetiria a l'octubre del 69, any en que protagonitzà la llegenda de la ciutat sense nom) i, encara, l'escultural companya de Mastroianni a *La dolce vita*, la sueca Anita Ekberg (abril del 69). A més, podem esmentar la reservada Grace Kelly que, convertida ja en princesa de Mònaco féu una estada amb el seu iot (i el seu príncep) a Formentor i a la capital mallorquina—i no seria la darrera vegada—entre els mesos d'abril i mig del 1956, amb l'inevitable assistència a una cursa de braus inclosa, com era costum a l'època.

Totes aquestes visites d'estrelles de l'"star system" constituïren, per a molta gent, una mena de miratge que els podia abstrure de les misèries de la dictadura—per bé que alguns d'ells, com John Wayne, hi combreguerien. Aleshores, la "fàbrica de somnis" estava en el seu apogeu i els astres de la pantalla personificaven tot allò que cobejàvem. El cinema, en aquells anys, fou una de les vies o dèries decisives que ens podia ajudar (als adolescents sobretot) a conèixer un poc el món—andemès, era, i és, l'entreteniment més barat. Cert és que moltes d'aquelles pel·lícules que arribaven de Hollywood distorsionaven sovint la història i la realitat—precisament, el "glamour" n'era la conseqüència—, però també ho és que permetia evadir-nos de la grisor de la vida quotidiana en una època de restriccions i de manca total de llibertats. La precarietat d'aquell viure, la penúria d'una llarga postguerra, magnificava aquell(s) somni(s). I, tal vegada, l'única realitat veritable era aquella que il·luminava dins la sala fosca, on els nostres actors i actrius preferits es feien presents. Ω

## Amunt València!

La derrota del Leeds United ha obert encara més la porta europea a un equip dels Països Catalans. A l'estadi de futbol del San Siro de Milà ens medirem de ple amb la nostra millor vocació d'ésser presents a Europa. Alacantins, barcelonins o tortosins, avui, tots vibrem amb el València FC. Tots estem amb el València. Amunt València!

L'Europa de la Champions League és una de les europees reals, i dels sentiments dels pobles i dels colors. El València FC porta la seua quatribarrada amb un orgull digne de la més alta consideració. És l'equip de futbol català que amaga menys els seus orígens nacionals. Tot i ésser odioses les comparacions, l'escut del València FC té més clat el seu distintiu nacional que el FC Barcelona. Les coses són el que són i no el que volen ésser!

El València FC està esdevenint un club trencador arreu dels Països Catalans. València és un destí obligat per els seguidors del bon futbol europeu. Amb l'Euromed, barcelonins, tarragonins, i d'altres indrets dels Països Catalans, no deixen de donar suport al seu equip dins d'Europa: el València FC.

Una estranya paradoxa, sobre tot entre les generacions esclafades pel franquisme, impedeix que aquest recolzament a un equip nostre dins d'Europa siguin més unànime. Hom encara pot sentir en determinades comarques dels Països Catalans, on la dinàmica d'assimilació franquista espanyola va donar més bon resultat, sentències com "Ché i home de bé no pot ser".

Alguns tòpics, alimentats des de la manipulació i la ignorància mútua continuen molt arrelats entre les gents dels Països Catalans. El franquisme i les seves rèmores en l'etapa constitucional, com armes d'espanyolisme exacerbada, han prodigat aquesta divisió de sentiments dins els pobladors de les terres de llengua catalana. I, contra tota lògica, han tingut una certa acceptació.

Amunt València! És un clam unànime entre la joventut catalana, lliure de prejudicis i febrils de la seva identitat nacional. Estem a Europa i podem guanyar, això és el que compta.

El València Club de Futbol té una trajectòria impecable. És un equip català amb una dilatada presència europea. La darrera temporada varen tenir la dissort de la seva eliminació del campionat europeu per un equip espanyol, de nefastes connotacions per molts amants de l'esport. A hore d'ara, tots sabem que aquest equip, ja no té cap possibilitat dins el context europeu. Però, com algú va dir, no serveix de res alegrar-se de misèries alienes, i el més important és la superació en les nostres possibilitats. I aquestes, més que mai són reals, doncs un equip amb els colors blanc i negre, amb l'ensenyà nacional dels catalans entrarà amb esperit victoriós a l'estadi de San Siro de Milà.

Enrera queden aquells anys històrics al camp del Parc d'Algirós Independentment del resultat a Europa l'endemà a Mestalla tot serà un clam. El València FC, no obstant, ha de demostrar fermesa. La fermesa dels triomfadors. Tots els catalans sabem que no els hi faltarà! La nostra confiança va per endavant! A San Siro hi serem tots. Tots. Ω

Llorenç Prats-Segarra

catalunyacampus@correu.vilaweb.com 10 de maig de 2001

## Hella Maria Höfer,

exposa a la Galeria Hella Maria Höfer del carrer Isaac Peral, 52 del Port d'Andratx, els seus vernisatges. L'exposició estarà oberta de dimarts a divendres de 11 a 14 i de 17 a 21 hores a partir del diumenge dia 3 de juny fins el 7 de juliol.

"fermadures" en oli, paper i fusta.





# L'antifranquisme a Mallorca. VII LLIBRE



(Les lluites del segle XXI)

## Literatura catalana i lluita antifeixista: Estat d'excepció (i II)

MIQUEL LÓPEZ CRESPI

En aquestes cinc novel·les (Estiu de foc, L'Amagatall, Núria i la glòria dels vençuts, Un tango de Gardel en el gramòfon i Estat d'excepció) és ben present el ressò de la guerra civil

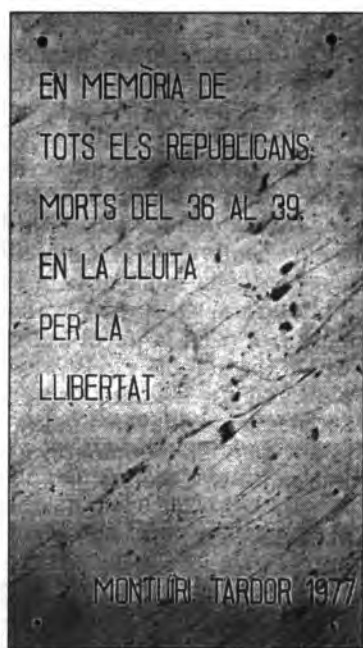
En aquestes cinc novel·les (Estiu de foc, L'Amagatall, Núria i la glòria dels vençuts, Un tango de Gardel en el gramòfon i Estat d'excepció) és ben present el ressò de la guerra civil. L'autor (qui signa aquest article) volia deixar memòria literària d'aquest esdeveniments. Molts dels escriptors del que s'ha anomenat "la generació literària dels anys setanta" hem fornit el nostre esperit amb l'obra dels autors catalans més compromesos amb la nostra realitat. Just entrats en l'adolescència ja sabem, per informació oral familiar, per les ràdios clandestines, pels llibres que dificultosament aconseguim que el triomf del feixisme l'any 39, tant en el marc estatal com a Catalunya, havia estat funest per al desenvolupament de la nostra literatura. Tot el món literari en català fou prohibit. La mort davant els paredons d'execució o l'exili dels nostres intel·lectuals va ser una de les principals conseqüències de la victòria militar de la burgesia i del feixisme.

Un llibre important a començaments dels anys setanta per a la nostra formació literària va ser, sense cap mena de dubte, Literatura Catalana Contemporània, de Joan Fuster. Començam a poder aprofundir intel·lectualment, estudiant la seva importància històrica,

en les obres de Maurici Serrahima, de Xavier Benguerel o de Rafael Tasis, entre molts d'altres autors que ressenya Fuster.

Igualment que la generació del Principat dels quaranta i cinquanta, molts de nosaltres estam fortament influïts per les repercussions de la guerra contra el feixisme, la revolució a Catalunya, l'extermini de grans sectors del moviment obrer per part del PSUC estalinista (liquidació del POUM, assassinat d'Andreu Nin; atac del PCE o destrucció de les col·lectivitats agràries anarquistes a l'Aragó; fi de la col·lectivització de les fàbriques a València, al Principat i quasi tota l'Espanya republicana). Són fets que ja aleshores commovien els més importants dels nostres escriptors. Més endavant l'exili forçós d'aquesta generació d'intel·lectuals antifeixistes condicionarà dramàticament tot el seu posterior desenvolupament. El 1945 es publica a Mèxic 556 Brigada Mixta, d'Avel·lí Artís Gener, "un bon reportatge de la vida a les trinxeres", segons Joan Fuster. Com Unitats de xoc de Pere Calders i Diari d'un soldat de Joaquim Casas. Més endavant hi ha dues novel·les cabdals que subratllen aquesta poderosa inflexió que representa la guerra i la revolució en la nostra literatura. Em referesc a Incerta glòria, de Joan Sales, i la més coneguda La plaça del diamant, de Mercè Rodoreda.

Tot aquest desgavell resta molt ben explicat en el llibre de Joan Fuster Literatura Catalana Con-



temporània. Joan Fuster hi inclou: Mercè Rodoreda, Rafael Tasis, Xavier Benguerel, Joan Sales, Pere Calders, Agustí Bartra, Vicenç Riera Llorca, Lluís Ferran de Pol, Avel·lí Artís-Gener. I afegeix: "Per un instant, semblà que Catalunya es quedava sense homes de lletres. La mort sorprené en l'exili alguns d'ells: Pompeu Fabra, Puig i Ferrer, Nicolau d'Oliver, Rovira i Virgili, C.A. Jordana, Francesc Trabal, Pere Corominas, Gabriel Alomar, Josep Carner".

Però per als patriotes, per als intel·lectuals d'esquerra, la presó i l'exili foren el càstig que el vencedor donaven a qui havia estat fidel a una terra i a unes idees de progrés i justícia social

Més sortosos foren els escriptors vinculats a la Lliga o els "catalans de Burgos" que, expatriats en vèncer la República el juliol del 36, pogueren tornar a Catalunya "victoriosos", fent costat a les tropes feixistes. És el cas d'un Joan Estelrich, de Ferran Valls i Taberner, de Manuel Brunet, de Josep Pla, de Josep M. de Segarra.

Però per als patriotes, per als intel·lectuals d'esquerra, la presó i l'exili foren el càstig que el vencedor donaven a qui havia estat fidel a una terra i a unes idees de progrés i justícia social.

No cal dir que aquest món literari, aquests autors, la seva forma d'escriure, la manera que tenen d'entendre Catalunya i la lluita per la

llibertat del nostre poble són els fonaments de les cinc novel·les que comentàvem al començament del capítol i, no hi ha cap dubte, d'Estat d'Excepció.

Hi ha tota una sèrie de corifeus del Poder -de qualsevol poder, mentre pagui bé!-, l'exèrcit de "postmoderns" (els "cans guardians del capitalisme", que diria Paul Nizan) que, menfotistes i cínics, pontifiquen des de totes les tribunes contra la temàtica de la guerra civil, l'herència antifeixista dels nostres intel·lectuals més importants (Gabriel Alomar, Roselló-Pòrcel, Salvador Espriu, Pere Quart, Mercè Rodoreda, Pere Calders, per dir només un parell de noms). Escriuen que la guerra, la lluita clandestina antifeixista, el record literari del "maquis", l'experiència de l'exili, la possibilitat de novel·lar els anys de combat clandestí contra la dictadura, les conseqüències de la repressió contra la nostra cultura i el nostre poble són "temes antiquats". Bon baixos, tots plegats! Semblen beneïts que només llegeixen la revista Hola o Diez Minutos!

Ben al contrari del que puguin opinar aquests servils -els criats de la reacció-, nosaltres pensam que mai com ara s'ha fet tan evident el pes cultural i polític de la victòria del feixisme l'any 1939, els quaranta anys de dictadura posteriors.

Per posar-ne dos exemples ben clars i llampants (entre milers de possibilitats semblants), en el mes de gener de 2001, el govern del PP atorgava a un conegut i cruel torturador de la Brigada Político-Social franquista, el policia Melitón Manzanás, el títol de "heroi" (amb medalla inclosa i vint-i-tres milions d'indemnització a la família: el torturador havia estat assassinat per ETA a finals dels seixanta). És a dir, el que no s'havia atrevit a fer cap govern del dictador (ni el mateix Franco!) ho fa ara un govern de la democràcia. És això o no és supervivència del feixisme? Aberració d'aquest tipus només la pot portar endavant una societat, uns polítics, que té els fonaments arrelats ben fort dins la clauvaguera tènica del recent passat dictatorial.

Igualment, i d'aquesta mateixa setmana (12-16 febrer del 2001), el Congrés espanyol, mercès a la majoria del PP, s'ha negat a assumir una proposta del PNB per a condemnar el cop d'estat feixista de 1936. Sembla increïble, però és ben veritat (consulteu les heme-roteques!). La guerra, el feixisme, és pel que podem veure, més present que mai. Els hereus del botxins (que diria el meu bon amic, el secretari general del PSM Mateu Morro) no volen que hi hagi memòria històrica, que es recordi el passat, que el poble pugui analitzar i jutjar tot el que s'esdevingué en aquests anys de crims, d'opressió, de manca de llibertats. La memòria històrica, se la guarden tota per a ells, que en tenen, i de sobres.

I l'amnèsia històrica, el silenci damunt els fets més importants de la nostra història, no és casual. Són les premisses essencials per a garantir, in aeternum, la conservació dels avantatges que produí la victòria feixista de 1939

Els intel·lectuals servils que diuen que els temes de la guerra civil o de la lluita clandestina "ja no interessien, no tenen cap interès" el que fan és fer la feina bruta a la reacció més extremada (com els polítics que declaren "heroi nacional" el torturador Melitón Manzanás; com els parlamentaris del PP que es neguen a condemnar el sangniant cop d'estat de juliol de 1936).

La famosa transició pactada entre pretesa oposició i franquistes reciclats també es va fer així, amb la mateixa amnèsia, amb idèntica mala llet com ara no es condemna el feixisme, es fa "heroi" un gestapista: pacte de silenci per oblidar el passat, amnèsia històrica, silenci total i absolut.

I l'amnèsia històrica, el silenci damunt els fets més importants de la nostra història, no és casual. Són les premisses essencials per a garantir, in aeternum, la conservació dels avantatges que produí la victòria feixista de 1939. Aquesta amnèsia històrica programada (i ben pagada!) ha servit per a consolidar els privilegis de la burgesia que guanyà la guerra i, de rebot, deixar fermat i ben fermat el sistema de dominació damunt



Grup de preses polítiques a la presó de les dones de Palma (1942).

### L'ANTIFRANQUISME A MALLORCA VII LLIBRE

de M. López Crespi

Cada quinze dies a L'ESTEL (d'agost de 2000 fins a l'agost de l'any 2001)  
Per demanar números endarrerits, telefona al 971 26 50 05

EP!!!

**PARES, EDUCAU-ME EN CATALÀ, A MALLORCA HI HA EL MEU FUTUR**



els nostres pobles. S'ha de recordar algunes mancances de l'actual Constitució consensuada: acceptació de la "sagrada unidad de España", impossibilitat de federar comunitats autònoms, no reconeixement del dret a l'autodeterminació, oficialització de l'economia capitalista d'explotació ("economia de mercat") i impossibilitat d'escollir entre monarquia o república (consolidació per tant de la monarquia borbònica que ens llegà el dictador).

Els intel·lectuals servils (els moderns Joan Estelrich) fan en el camp literari, idèntica funció que els polítics que pactaren amb el franquisme reciclat: contribueixen a "postmodernitzar" les nostres lletres. D'una forma indirecta (i també molt directa, criminalitzant els autors compromesos, silenciament la seva obra, ordint bruties campanyes de desprestigi) ajuden a enlairar una novel·lística "ligh" del mateix estil que els polítics que ens governen ("socialistes" antimarxistes, "comunistes" antileninistes, "nacionalistes" partidaris de la "Espanya" unitària); com ells, han fet tot el possible per enterrar qualsevol idea autènticament subversiva, de vertader canvi social.

I és contra aquesta "cultura" estantissa que ens hem revoltat ja fa molts d'anys nombrosos autors catalans. Estat d'excepció continua, doncs -i l'autor se sent orgullós de no vincular l'esquena davant els tèrbols comissaris del no-res que ens volen fer callar-, la tasca iniciada amb Estiu de foc, L'Amagatall i Núria i la glòria dels vençuts.

Estat d'excepció representa, sense cap mena de dubte, una normal continuació de la trilogia de la guerra civil que he publicat aquests darrers anys (Estiu de foc, L'Amagatall i Núria i la glòria dels vençuts).

En el fons es tractava -i es tracta!- d'escriure assimilant a fons el que ens llegava la generació d'escriptors formats en els anys de la guerra i posteriors (Rafael Tasis, Xavier Benguerel, Joan Sales, Pere Calders, Agustí Bartra, Vicenç Riera Llorca, Lluís Ferran de Pol, Avel·lí Artís-Gener..., per citar alguns noms). Estat d'excepció, la novel·la que acaba de publicar "Pagès Editors" és, com dic, hereva de la forma de veure el món i d'escriure dels autors que comentam. Per tractar els fets que explic en aquesta obra no em servia plagiar malament (com és costum en molts dels "postmoderns" que ens critiquen) Joyce, Durrell o Kafka. Quins refrits més patètics surten a la llum tot imitant el gran escriptor de Praga!... Patètica i penosa la burda imitació d'aquests grans escriptors. I dic que és trista aquesta còpia barata perquè ells sí que tenien coses a dir, ells sí eren rebels, ells sí que lluitaven a la seva manera i amb totes les seves forces contra una societat que no els agradava, ben al contrari dels servils que ens ocupen!.



## L'entrellat irreverent Reaccionari

JOAN SORELL ADROVER

T'he de dir, abans d'acabar amb els significats endevinatoris de la carta d'El Penjat, que no hauràs de passar per uns obstacles insuperables, però de totes maneres indica grans dificultats i la necessitat d'esperar prudentment un poc abans d'actuar. Si no actues amb correcció, hauràs de renunciar al què vols, continuà la cartomàntica.

Com serà aquest home amb el què m'has dit que m'"enrollaré"?, preguntà n'Eduarne.

Seràn uns quants d'homes fidels, amics, i disposats a ajudar-te sense demanar molt a canvi. Encara que no ho veig clar, potser t'enamoris de qualque reaccionari. Ho dic, perquè El Penjat ha sortit acompanyat de l'Emperadriu, i això expressa que tendràs la necessitat de frenar i controlar a fons les teves emocions, pel fet que no només t'hi jugaràs els doblers, sinó també els ideals, indicà na Justina.

(...)

La tercera carta, L'Emperador (III), la tenim situada a damunt. Forma la discussió, és el jutge, orienta sobre la resolució que s'ha de prendre, sobre la intervenció que serà decisiva. Aquest misteri representa el "poder temporal", la matèria en ella mateixa, amb els seus secrets i les seves potencialitats, que amb coneixement podràs descobrir i utilitzar. Representa l'estabilitat, la concreció, la solidesa del que s'ha construït i adquirit. Es tracta d'una figura paterna i autoritària, però en el fons benèvola, protectora, si bé en la seva condició de predomini indiscutible, deia l'endevinadora.

De quin poder m'estàs parlant, el de l'Estat o el del poble?, li demanà n'Eduarne.

Això ho sabràs quan et passin una sèrie de situacions que et marcaran força en la teva vida, li respongué na Justina. Es tracta d'una carta el pla específic de la qual és la matèria, la concreció, el cos. No hi ha lloc per a l'espiritualitat, si un cas de l'"esperit absent", de l'entitat abstracta. També representa la lògica, el punt de trobada entre els conceptes i les idees, la racionalitat activa, i a més, les ganes del cos de viure i expandir-se, continuà.

Ja veig a què em decidiré, seré puta, digué l'al·lota basca.

Fins ara les cartes així ho indiquen, però recorda que t'en sabràs sortir de les entremaliadures que faràs en els propers anys, digué l'endevinadora.

Si vols que et digui com seran les persones que coneixeràs, aquesta carta representa gent molt influent, que detenta el poder temporal, que ha sabut lliurar-se una posició social bona. En quant a l'afectivitat, tendeix a indicar la primacia d'aspectes sexuals o de valoracions d'índole interessada sobre els sentiments i la profunditat del nexa amorós. Com que ha sortida acompanyada de L'Estel, vol dir que tendràs una gran lucidesa i moltes possibilitats de desenvolupar la teva personalitat en unes circumstàncies adverses. Així i tot, acompanyada també de El Diable, pot indicar desgràcia, accident, presumpció, etcètera.

(...)

Passem ara a la quarta carta, L'Emperadriu (III), que la tenim situada a baix. Constitueix la solució, és la sentència, permet presagiar un resultat tenint en compte els pros i els contres. El simbolisme d'aquest misteri, que sovint produeix mal de cap als cartomàntics, s'ha d'analitzar considerant que es tracta d'una figura femenina, que té actituds formals similars a les de L'Emperador, però que en essència no es pot considerar com un duplicat d'aquest. Per tant, no es tracta d'una carta que indiqui poder temporal, com L'Emperador, sinó que expressa el "poder emotiu". En aquest misteri està present la idea d'emoció, d'instint triomfal, d'eros, de sensualitat viscuda com a trama emotiva harmoniosa i equilibrada. És l'emoció sublimada, i en cert aspecte representa el valor secret de la "concepció", lligada als desitjos i a les exigències purament materials del cos, prosseguí na Justina.

Vols dir que em quedaré embarassada fent de puta?; demanà estorada n'Eduarne.

No ho sé, digué la cartomàntica. Ω



## Quan la culpa no és més que un complex infundat...

PER QUIM GIBERT,

LICENCIAT EN PSICOLOGIA PER LA UAB

És innegable que els catalanoparlants hem sofert persecució i escarni al llarg dels darrers segles (dictadures de Franco -1938/1975- i Primo de Rivera -1923/1929-, Llei Moyano d'obligatorietat del castellà a les escoles -1857-, fundació de la Guàrdia Civil -1844-,...) quan en el nostre tarannà quotidià hem exterioritzat la catalanitat. I fins i tot, en aquests vint-i-cinc anys de postfranquisme, s'han ignorat per a la Franja de Ponent articles de la Constitució espanyola com el 3.1: "La riquesa de les diferents modalitats lingüístiques d'Espanya és un patrimoni cultural que serà objecte d'especial atenció i protecció".

En aquest sentit, no sols s'ha traït l'esperit d'aquest article, sinó que se l'ha atacat en el moment d'incorporar el català en els reglaments universitaris, en el cinema, en els jutjats... de la Catalunya autònoma. No és això un atemptat contra la democràcia espanyola?

Tot i que nàixer catalanoparlant és allò més natural arreu dels Països Catalans, hi ha habitants d'aquestes contrades que no viuen del tot bé la seva catalanitat. I al llarg del seu procés de socialització, experimenten diversos conflictes identitaris, que poquíssimes vegades són confessats i, en molts casos, també negats perquè han acabat esdevenint temes tabú o no-temes. Arran d'aquest menyspreu cívic

i desamparament legal, brollen vergonyes existencials i d'altres sentiments d'inferioritat. Entre ells, el de la culpabilitat de gaudir d'uns trets diferencials als de la majoria estatal espanyola. Perquè el fet castellà passa per ser aparentment la via de la modernitat, del prestigi i com l'única realitat possible en un futur. Mentre allò nostrat es presentat com carca, problemàtic i impositiu.

La culpa es fonamenta en la suposició que es comet un error. En d'altres paraules, que s'actua malament o de forma ofensiva.

Amb el pas del temps les dones i els homes de cultura catalana han interioritzat en l'inconscient unes normes d'assentiment en bé de l'univers castellà, que si mai s'infringeixen provoquen sentiments d'indignitat. És de mala educació parlar en català a un desconegut a Perpinyà, a Elx, a Eivissa o a Tamarit de Llitera?

La culpa no és més que una emoció que ataca l'autoestima i que genera la necessitat de compensar o esmenar una conducta èticament desajustada. En el cas que ens ocupa, l'entorn polític, mediàtic i comercial és un creador de realitats que ens fan sentir responsables d'una suposada incorrecció.

Per cert, no hem d'oblidar que el sentiment de culpa és un fre a la creativitat i al lliure desenvolupament de la persona. Ω



Paisaje. Oleo sobre tela. (100x100 cm.). Autor: Joan García Orell.



PEUGEOT

TALLERS PEP PERELLÓ  
AGENT OFICIAL

Josep Perelló Gayà  
GERENT

Miquel Ordinas, s/n. - 07450 Santa Margalida (Mallorca)  
Tel. 971 52 31 60 - Fax 971 52 37 14





# Genealogies Mallorquines

## Els tretze senyors de Moncaira

<ESTADESMONCAIRA@YAHOO.ES>

PER JOAN ANTONI ESTADES DE MONCAIRA I BISBAL. TARJA INVESTIGADOR 159 MC. AHM

*Prudent o imprudent*

*De ma terra, ma llengua i ma gent*

*Haig reivindicat la rel*

*I m'he mantingut sempre fidel*

La possessió "Moncaira" -documentada en els papers antics com "Moncaire" i també "Moncayre": la gràfia "Montcaire" cal reconèixer que és un invent modern i amb pocs fonaments - pertany, al dia d'avui, a uns anglesos qui l'adquiriren del Príncep laosià Xampassac; qui la comprà, a la mort de l'aristòcrata belga Jacques d'Espinay.

Moncaira, una de les possessions més grosses del terme municipal de Fornalutx, fou venuda, allà pels anys seixanta, al baró Jacques d'Espinay, per la vídua i els fills de Don Damià Canals Pougin (+1953).

Però, Moncaira, entre 1.561 i 1.881-o sigui per espai poc més de tres segles- pertanyé, i fou tramesa, al llarg de tretze generacions, de pares a fills, a una família pagesa benestant de la nostra vall que els nostres padrins i repadrins tractaren sempre amb respecte i amb la consideració i el tractament de "senyor" i de "don". Jo sóc-(orgull i falsa modèstia apart)- el darrer descendent mascle directe d'aquesta família de la nostra mà major.

El 12 del mes de desembre de l'any 1561, a una subhasta de la Cúria del Magnífic Reial Batle de Ciutat i pel preu de mil vuit-centes lliures, Gabriel Mallol o Maiol comprava aquesta possessió nomenada "Moncaira" del lloc de Fornalutx en el terme municipal de la vila de Sóller que pertanyia abans a la heretat del Ciutadà Ponc Laners i estava gravada amb un alou del Sr. Ramon Gual Desmur.

GABRIEL MALLOL inicia, doncs, aquesta llista de tretze propietaris, posseïdors o senyors de Moncaira que acabarà el 1.881 quan Joan Bautista Estades i Montaner, el meu besavi, la vengué a Damià Canals Mayol de qui la heretaria Don Damià Canals Pougin. Gabriel Mallol sembla que tenia la consideració de "senyor" i d'"honorable" com consta a la partida de defunció de Caterina Vicenç, la seva esposa, l'any 1567 i a la partida de defunció pròpia el 30 d'agost de 1568.

ANTONI MALLOL VICENÇ, heretà la possessió del seu pare Gabriel i feu construir una torre de defensa a la casa posada del nucli urbà de Fornalutx coneguda, també, per "Sa Casa d'Amunt". Antoni Mallol Vicenç tenia tractament de "mosson" com consta a la inscripció del seu òbit que tengué lloc el 17 de novembre de 1622 havent, l'any 1585, fet testament amb el notari Pere Mallol. El 1626 morirà la seva vídua Antonina Arbona de Monnàber. Antoni Mallol Vicenç en reiterades ocasions - i tal com consta a la "Història" de Rullan i Mir - ocuparia el càrrec de batle reial de la aleshores nomenada "universitat" de la nostra vila, els anys 1595-96, 1610-1611 i 1614-15..

JOAN BAPTISTA MALLOL DE MONCAIRA I ARBONA DE MONNÀBER

(1585-1648) Havent mort el germà gran Gabriel instituït hereu en el testament celebrat poc mesos (abril 1585) abans de ell néixer en el dia de la seva pròpia onomàstica (24 de juny), succeiria al seu pare i com ell ocuparia el càrrec de batle reial en els anys 1634-35. Casà, el 1605, amb Mariana Custurer i Garriga de la qual li sobrevisqueren les filles Catalina, muller de Miquel Palou de Coma-Sema, Margalida casada amb Mateu Reus de Solleiric, Florentina esposa de Bartomeu Estada-Prom Deia de Moleta i Maria, muller de Bartomeu Estada-Prom Vidal d'Orient a favor de les quals creà un fideïcomís perpetu que anava a favor, de la descendència masculina i després de la femenina, en primer lloc de la filla gran, després de la segona, després de la tercera, de la quarta i així successivament. Joan Baptista Mallol de Moncaira era més conegut per Baptista que no pas per Joan.

CATALINA MALLOL DE MONCAIRA I CUSTURER. (+1664)

Primera hereva instituïda succeí al fideïcomís creat per Baptista Mallol son pare i degut a que el 1631 havia mort el seu germà Antoni. Casada amb Miquel Palou de Coma-Sema i Sanç, d'una família de ciutadans militars, deixà un fill nomenat: JOAN BAPTISTA PALOU DE COMA-SEMA I MALLOL DE MONCAIRA, que fou el cinquè senyor de la possessió o heretat de Moncaira. Era fadrí i sobrevisqué només dos anys a la seva mare. En el seu testament disposà que els bens que eren del seu pare fossin pel seu cosí Gabriel Palou de Coma-Sema i els que eren de la seva mare anassin a parar a Margalida Mallol, vídua del mercader Mateu Reus, la seva tia.

MARGALIDA MALLOL DE MONCAIRA I CUSTURER (+ 1687)

Segona hereva instituïda per Baptista Mallol succeí al seu nebot. Era vídua del mercader alaroner, Mateu Reus (del llinatge de Solleiric) amb el qual havia casat a l'església de Fornalutx el 1637. No tenia fills ni filles i nomenà hereu a un nebot fill de la seva germana Maria i del seu cunyat Bartomeu Estada-Prom i Vidal d'Orient que es deia Bartomeu.

JOAN BAPTISTA ESTADA-PROM I MALLOL DE MONCAIRA

(1641-1704) Germanastre de Bartomeu Estada-Prom i Vidal d'Orient, succeí a Margalida Mallol com a setè senyor de Moncaira, en aplicació del fideïcomís instituït per Baptista Mallol el seu avi. Era fill de Florentina Mallol de Moncaira (1619-1650) segona esposa de Bartomeu Estada-Prom i Deia de Moleta. Aquesta Florentina era la tercera hereva instituïda en cas de no deixar descendència directa, o extingir-se la de les seves germanes Catalina i Margalida. Casat amb Florentina Mallol de Bàltx i Mallol dels Abats (+1687) amb el setè senyor de Moncaira comença pròpiament el llinatge Estada (Estade o Estades) de Moncaira com han sigut conegut fins el dia d'avui.

BARTOMEU ESTADA-PROM DE MONCAIRA I MALLOL DE BÀLTX

(1679-1723). Succeí com fill major al seu pare. El 1701 redimí unes 24 lliures de censal que la Confraria de Sant Pere i Sant Bernat de la Seu cobraven de la possessió Moncaira. S'havia casat, el 1699, amb Catalina Penya de Monnàber i Ballester del Pont. Un dels seus fills Antoni seria sacerdot i doctor en teologia i la seva filla, Florentina, seria la mare del Doctor Joaquim Fiol un dels fundadors del "Col·legi de missers (advocats) de les Balears". La seva vídua, Catalina Penya de Monnàber (\*1682), morirà, el 1735, a Sa Pobla a casa de la seva filla Catalina, casada amb el jurista pobler Nadal Serra-Poquet i Nadal Riera.

JOAN BAPTISTA ESTADA-PROM DE MONCAIRA I PENYA DE MONNÀBER (1701-1791)

Fou el primer a cognomenar-se pròpiament dit Estada de Moncaira o Estada-Prom de Moncaira i així manà que es cognomenassen els seus descendents que serien posseïdors del fideïcomís de Moncaira tal com es pot llegir al testament que atorgà, l'any 1787, davant el notari Jaume Pons. Durant molts anys ocupà el càrrec de sotdelegat de la neu a la vall de Sóller. L'any 1728 casà amb Catalina Ripoll i Penya de Son Sales vídua de Joan Moragues i Mesquida de Formiguera i el 1736 succeí, al fideïcomís de Monnàber, com a donatari del seu oncle Onofre Penya de Monnàber i Ballester del Pont. Uns quants fills seus abraçarien la carrera sacerdotal entre ells Antoni Estada i Ripoll (1739-1824) doctor en sagrada teologia i vicari in capite de l'església de Fornalutx qui, l'any 1762, fou inscrit a l'allistament noble confeccionat per l'ajuntament de Ciutat com a ciutadà honorat de la part forana de Mallorca. Aquest Joan Baptista Estada-Prom de Moncaira és l'oncle Baptista que surt en el "Diccionari del Doctor Fiol".

BARTOMEU ESTADE DE MONCAIRA I RIPOLL (1732-1819)

Heretà els fideïcomisos i vincles del seu pare i ja en vida d'aquell obtengué, del bisbe Rubio, la capellania de l'oratori de la Criança pel seu fill prevere Bartomeu (+1842) després de fer valer, el seu parentesc amb Aina Custurer i Bordoi (+1660), en un plet. Per altre costat assolí altre benefici a la Seu pel seu fill també sacerdot Nadal (1765-1832). El seu fill Antoni (1768-1844) doctor en sagrades escriptures succeiria al seu oncle, Antoni Estada Ripoll, com a vicari de Fornalutx i un altre fill que nomia Jaume (1785-1829) era militar de carrera havent obtingut dels ajuntaments de Sóller i Sa Pobla les pertinents informacions d'"hidalguia". Bartomeu Estade de Moncaira i Ripoll havia casat a finals del 1762 amb la seva cosina Francisca Serra-Poquet i Estade de Moncaira. (Spo.1745-F.1823)

JOAN BAPTISTA ESTADE DE MONCAIRA I SERRA-POQUET

(1763-1832). Fou l'onze senyor de Moncaira i el 1804 va contreure matrimoni, amb la campanetera Catalina Socies de Fangar i Serra de Gaieta (C.1788-S.1866), a la Seu. Les noces foren oficiades pel bisbe Nadal en persona. Fou cadet de les milícies provincials de Mallorca i el 1.825 es comprometé davant notari a pagar uns 300 reals per a l'ingrés del seu fill Bartomeu fins que, aquest darrer, assolís la graduació d'oficial. El seu fill segon, Pere Josep (F.1813-S.1872) beneficiat a la parròquia de Sant Bartomeu de Sóller, fou el darrer Estades de Moncaira que seria sacerdot.

BARTOMEU ESTADE DE MONCAIRA I SOCIES DE FANGAR (1807-1860)

Amb ell començaria el període final d'esplendor que fins aleshores havia tengut la família per mor de les moltes deutes i hipoteques que contragué. El febrer de 1831 es casà, a l'església de Sant Jaume de Ciutat, amb la seva cosina Catalina Tomàs de Montaner i Socies de Fangar (PM.1806-F.1847) filla de la senyora de la possessió de Fangar a Campanet Dona Magdalena (C.1786-PM.1844), i del Comandant de Voluntaris Reialistes i regidor perpetu de l'ajuntament de la Ciutat de Mallorca, Don Baltasar de Montaner i Bordoi (C.1766-PM.1849). El 1836, a requeriment de l'ajuntament de Sóller, el governador civil José M<sup>a</sup> Bremon el nomenà tinent de la 2<sup>a</sup> companyia d'infanteria de la Guardia Nacional. Ocuparà en diverses ocasions la batlia o el càrrec de jutge del municipi de Fornalutx quan aquesta localitat per tercera i definitiva vegada es separa del municipi de Sóller.

JOAN BAPTISTA ESTADES DE MONCAIRA I MONTANER (F.1831-S.1906)

Nascut vuit mesos després del casament dels seus pares, sota el signe de Sagitari i a la una de la nit del dia de Santa Catalina d'Alexandria, el meu besavi seria el tretzè senyor de Moncaira i per tant el darrer posseïdor d'aquesta finca pertanyent al llinatge i a la família Estades. El 15 de juny de 1881, per unes tres-centes mil pessetes, Damià Canals Mayol, alies Mart de Sóller- que havia anat a fer fortuna al continent americà- comprava "Moncaira" signant l'escriptura davant notari. La llegenda, o cert rum-rum popular, pretén que un cop ja Moncaira seu, el nou propietari, s'hauria presentat a les cases a recollir una falç petita (fausó) que quan era jove i fent feina allà li hauria pres de ses mans el meu besavi. Veritat o no -(cap document dóna fe de que així fou) - segons les simpaties de cadascú la llegenda o el rum-rum serà pres en consideració. El que sí està documentalment comprovat és la mort -aquell mateix 1881, dia 21 de maig, o sigui a penes un mes de protocolitzar-se la venda de Moncaira - del capità retirat de l'exèrcit espanyol Joan Baptista Estade de Moncaira i Socies de Fangar (\*1819) oncle patern del meu besavi, el qual era fadrí i havia estat ajudant de camp del governador militar. Tres anys després Bartomeu Colom Morell, pare del poeta Colom Ferrà, com-



praria Monnàber, l'altra finca important del patrimoni familiar. El besavi havia de reafirmar la decadència econòmica començada pel seu pare. La llegenda, el rum rum o simplement la vox populi (qui manco ha sabut més dret ha cregut tenir per dir la seva) ha culpabilitzat al joc, a les dones principalment i a les carreres de cavall, a les que sembla era aficionat el tretzè senyor de Moncaira.

Com Bartomeu el seu pare, Joan Baptista Estades i Montaner, seria, repetides vegades, batle o jutge de Fornalutx. Concretament seria batle quan, el 1885, naixia el setmanari "SOLLER" i el 15 d'octubre—dia de Santa Teresa d'Àvila—hi hagué la tan famosa i històrica inundació que patí la vall dels tarongers. Casat a Campanet, el 1858, amb Margalida Bennàsser de Massana i Bisquerra de Gabelli (C.1828-F.1863) - la meva besavia - tengué dos fills, Bartomeu Just (F.1860-1865) i el meu senyor avi Joan Baptista (F.1863-S.1953). El 28 de setembre de 1865 contraia noves noces, a l'església de Sóller, amb la seva cosina Catalina Canals i Estades de Moncaira (S.1842-PM.1920) D'aquestes segones noces, beneïdes per l'oncle carnal dels contrafents, Don Pere Josep, va sobreviure un fill nascut a Ciutat, el 1874, batiat a l'església de Sant Miquel amb el nom de Bartomeu, i que havia de morir fadrí, l'any 1956, a Bones Aires capital de la República Argentina. A aquest, Bartomeu Estades i Canals, el besavi, es comprometé fer hereu - menyspreant l'ordre de successió tradicional - i li deixà en acte de venda a més de la casa posada de Fornalutx més coneguda per Sa Casa d'Amunt les finques de Bini, Es Mas, Ca n'Antuna o s'Olivar Major que els apoderats de Bartomeu Estades de Moncaira i Canals anarien venent entre 1920 i 1935.

El meu besavi morí a Sóller, el 21 de maig de 1906, a casa del seu cunyat Joan Coll i Peña (1835-1914) vidu de la seva germana Magdalena (F.1839-PM.1890) però les seves despulles foren dutes a enterrar al cementiri de Fornalutx en la tomba familiar que el seu hereu regalà un dia a la seva neboda i tia meva, Margalida Estades (F.1904-PM.1996) i que aquesta traspassà al seu germà gran, i pare meu, Joan Estades de Moncaira i Solivellas (1892-1968) Joan B. Estades de Moncaira i Montaner tenia un altre germà Antoni (1844-1897) que era fadrí i una altra germana nomenada Catalina (\*1836) que estava casada amb el Senyor Antoni Bernat-Veri i Ripoll, de Sa Figuera. (1829-1894)

Els Estades de Moncaira figuren anotats, sota la grafia "Estade", al "Nobiliari Mallorquí" de José Maria Bover de Rosselló i, amb la grafia "Estada", al "Alistamiento Noble de Mallorca" de Joan Ramis d'Aireflor i Sureda. L'escut de la família és en camper d'atzur una estrella d'argent de vuit puntes.

Els Estades de Moncaira entroncaren directament amb altres famílies de l'antiga mà major de la nostra vall o procedent d'altres indrets de l'illa com els Mallols de Bàltx, els Ripolls de Balitx d'Avall, els Peña de Son Sales, els Alcover-Bardi, els Bernat-Veri, els Moragues de Son Moragues (Valldemossa), els Canals del camp d'en Canals, els Canals de Son Beltran (Deià), els Serra-Poquet (de Sa Pobla), el Socies de Fangar i Bennàsser de Massana (de Campanet) Indirectament també es troben entroncats amb els Canals de Ca s'Hereu de Moleta, amb els Bordoi de Son Bordoy (de Campanet), els Serra de Gaieta (de Sa Pobla) o els Bauçà de Mirabó (de Valldemossa). En les venes dels descendents directes i naturals d'aquestes famílies corre la sang dels meus majors.

Quan em morí finirà - llevat del cas que tengués un fill natural i procreat de matrimoni- la línia agnàtica mascle del primer matrimoni del tretzè i darrer senyor de Moncaira; aleshores correspondrà la representació de primogenitura a la descendència masculina de la filla major de Bernadí Estades Solivellas (F.1901-Moulins 1956) però la de caire, diguem-li "nobiliari" a la descendència també mascle de Maria Estades Solivellas (F.1910-S.2000) per reunir la condició també d'antics senyors pagesos els Alcover-Bardi.

Per altra banda hi ha una segona línia que descendeix de Bartomeu Estada de Moncaira i Peña de Monnàber (+1772) conegut amb el malnom de "Bartola". A ella pertanyia per avior materna l'avi matern de Rosa Bisbal Albertí ma mare que es deia Antoni Albertí Estades, alies bufó, (1828-1884). La branca principal es troba avui en dia representada pels Juncosas -Canals i els Manuels de Villena-Canals però encara per Deià crec que hi ha algun descendent mascle de mascle de Sebastià Estades Far un dels néts de Bartomeu Estades de Moncaira i Peña de Monnàber. Ω

## LA CULTURA A MALLORCA

## Sa Pobla 2001: Ramon Llull a debat en el V Encontre d'Escriptors poblers

Un any més l'Ajuntament de sa Pobla ha organitzat l'Encontre d'Escriptors Poblers.

L'eix central d'aquest VENCONTRE D'ESCRITORS ha estat enguany una acurada anàlisi de la persona i de l'obra de Ramon Llull. El lema genèric d'aquest important debat cultural era: Ramon Llull: creació literària i tolerància i han intervingut els escriptors de sa Pobla Alexandre Ballester, Miquel López Crespí, Pere Bonnín, Rafel Socies, Joan Gelabert, Miquel Segura, Nofre Pons i la guanyadora del I Premi de Narrativa Curta Alexandre Ballester Rosa Planas.

la llengua: "Gràcies a Ramon Llull, una llengua romanç, la catalana, esdevé l'instrument d'expressió de disciplines científiques i humanístiques, reservades fins aleshores exclusivament al llatí, únic idioma culte indiscutit. La importància lingüística d'aquest fet és excepcional. D'una llengua en procés de consolidació cultural, a més, Llull en féu un mitjà apte, sòlid i definitiu per expressar les més subtils argumentacions filosòfiques o teològiques. L'escriptor mallorquí és l'autèntic forjador de la prosa catalana i un extraordinari innovador lingüístic".

Els actes d'aquest V Encontre d'Escriptors de sa Pobla



D'esquerra a dreta: Rafel Socies, Rosa Planas, Jaume Font, Pere Bonnín, Lleonard Muntaner, Miquel López Crespí, Antoni Serra i Miquel Segura.

El debat va ser intens i profund: la vida de Ramon "lo foll", la seva genialitat creativa i l'aportació cabdal que significà la seva obra en la consolidació de la llengua catalana, el seu esperit militant en la lluita contra l'infidel i els heretges (el combat contra la dissidència cristiana averroista, contra els àrabs...), tot va ser discutit i analitzat per escriptors i alumnes dels instituts de sa Pobla.

Com s'ha escrit en el llibre Compendi d'història de

es varen fer a Can Planas (Museu d'Art Contemporani de sa Pobla) amb participació de prop d'un centenar d'alumnes de batxillerat de l'IES.

Posteriorment els escriptors de sa Pobla signaren bon nombre d'exemplars de les seves obres a la plaça, on s'havien instal·lat les parades de totes les llibreries pobleres. L'èxit d'aquesta iniciativa cultural de l'Ajuntament de sa Pobla va ser absolut. (Servei d'Informació Cultural -Illes). Ω



Último viaje en el tío vivo. (97x195 cm.). Autor: Juan Luis Jardí.



# LA PRIMAVERA



Als primers dies d'abril i fins als últims de maig, sentim pels carrers de moltes poblacions valencianes i d'altres llocs, el subtil i enèrgic perfum de la tarongina o flor de nafa. Sabem que la força de la primavera eclosiona a les nostres terres, com brosta el fullam novell.

Als seus vuitanta anys, una ex-emperadriu deia: -Sóc una pobra anciana, i m'ha tocat patir molt. Ara cerc la pau, la tranquil·litat i d'algun racó plaent del món on hi hagi belles flors i un sol que resplandesca i on la meua ànima vagi morint-se a poc a poc. M'assembla a eixos vells arbres que viuen com jo del record de l'esplendor passada. Però, aquells esperen encara la primavera, jo no tinc ja res més per esperar; el meu hivern no vindrà seguit de cap primavera.

L'apòstol Sant Pau parlava als tessalonicencs d'aquells que no tenen esperança. Sembla que aquesta vella madona era d'aquesta casta de gent. Per a ells, tot acaba ací, terra damunt que avall ja en tenim prou, i punt final. Si més no, això diuen, perquè ho desitgen d'aquesta manera. Però hi ha una vaga lògica, un presentiment, una por que els corca; una veu interna els insisteix que després de la mort, se les hauran de veure amb Déu Totpoderós. No pot ser d'una altra manera.

I vet ací el costat dramàtic i inexplicable del cas: temen trobar-se amb Déu i, quan Déu els ofereix una reconciliació, en la creu del Calvari, de la qual Ell va cobrir totes les despeses, ells contesten que no volen saber-ne res. Aquesta gent voldrien un cel, però sense Déu, per a poder seguir fent llur completa voluntat i egoisme, ací en la terra com en el cel. I aquesta gent es quedarà sense res. Sense el cel, ni primavera, ni llibertat.

O millor dit: si que els quedarà encara quelcom. Tindran allò que van merèixer: un damnatge etern, lluny de Déu -tal com ells han volgut-, tancats dins ells mateixos i amb gent tan egoista i pocasolta com ells. S'aturmentaran per haver menyspreat l'amor de Déu hauran de reconèixer, o patir, la Justícia Divina en condemnar-los a la infernal soledat còsmica.

Antonio Machado, el poeta de Sòria que va morir, com tants altres, a l'exili, a Cotlliure, un vilatge de la Catalunya Nord, va escriure, però, un poema com l'Arc de Sant Martí després de la riuada, es titula "Dedicat a un om ressec", i diu:

"A l'om vell, migpartit pel llamp, i al seu cor podrit,  
amb les pluges d'abril, i el sol de maig,  
qualcunes fulles verdes li han eixit.

(...)

Abans que el sentdemà et cremes,  
a la llar d'alguna misèria barraca, vora el camí.

Abans que una ventada t'arranqui de quall  
i et talli el bufar de les serralades blanques.

Abans que el riu cap a la mar  
t'empemti per valls i barrancs,  
arbre, vull prendre nota en la meua cartera  
de la gràcia de la teva branca, reverdida.

El meu cor també espera,  
mirant cap a la llum i cap a la vida,  
un altre miracle de la primavera".

També el poeta, com tota una generació que morí al desert de l'exili, va ser dut pel riu cap a la mar, amb els cops de la vida, pels valls i barrancs de l'espantosa guerra civil, la fam i la misèria, Machado, el poeta de la República, mort a la vora del camí, entre tristeses, es tenia un home bo, "en el buen sentido de la palabra bueno". Però, de bo, només n'hi ha Déu, i prou. I ací és on, molta 'bona' gent, s'enganya, i després els pertoca aprendre la lliçó patint, com un gos que no sap per què és maltractat.

En la seva poesia a l'om vell i mig moribund, l'arbre es torna home, i l'home arbre. Com ell, ferit i mig podrit. Però, per un moment, ha brollat la llum llampant de l'Esperit i l'esperança de les seves fulles verdes, que és la misericòrdia de Déu qui cerca els seus fills pròdigs. El miracle anual de la primavera, del dia i de la llum, que Déu dóna gratis a creients i a incrèduls, a hipòcrites i a no tan hipòcrites. I la visió d'un moment més profund que allò purament material: cap a la llum, la del cor, i cap a la vida, de l'eternitat.

Abans del teu últim alenar, arbre ferit, pensa que Déu no va menysprear la condició humana, i es va fer carn en Jesucrist. La injustícia de les conveniències humanes el va matar. La cosa era d'esperar: els homes tenim les coses tan mal muntades que sempre som capaços d'assassinar el mateix Déu.

Però Jesús va triomfar sobre la mort i la va convertir en plataforma per a una eternitat en llum, en vida i en primavera.

Espera, com del vell om, aqueix miracle de la teva llibertat: que reconeguis, com féu el nostre gran Ramon Llull, l'Amor total, més enllà de la teva mateixa imaginació, com al teu guia i sobirà, i, com poeta que Déu també és, insisteix que ell va donar la primavera als homes, que poden reverdir les ànimes seques:

"El meu cor espera, també,  
cap a la Llum, cap a la Vida,  
un altre miracle de la primavera". Ω

## Caràcter fort, caràcter feble

"El meu caràcter és tal que sols em ret davant la raó".  
(Aristocles "Plató", 427-347 a.C., filòsof grec).

"Res no hi ha de tan difícil que la fortaleza no pugui atèncyer".

(Juli Cèsar, 100-44 a.C., celeberrim general i moderat dictador romà, assassinat pel Senat).

"La vigoria d'una nació ve mesurada per aquells que fan coses, i no pels que en descriuen".

(Edward de Bono).

"Hi manquen collons"

(Emmanuel Petit, centrecampista del Barça, setembre 2000).

"El món no es troba pas amenaçat per les persones dolentes, sinó per aquells que permeten la maldat".

"Els grans esperits han trobat sovint l'oposició violenta de les ments dèbils".

"La feblesa d'actitud s'esdevé feblesa de caràcter".

(Albert Einstein, 1879-1955, Físic Amèrica i matemàtic, Premi Nobel de Física 1921).

"El tamany de la persona és la seva decisió de ser més fort que no pas la seva condició".

(Albert Flat-Nosed).

"El caràcter no es fa en una crisi - sols hi és exhibit".

(Robert Freeman).

"El caràcter és una victòria, no pas un regal".

(Anònim)..

"Ens considerar que aquest cos és fràgil com una copa, fes que ta ment sia poderosa com una fortaleza i lliura el gran combat contra Mara, totes les malignes temptacions. Després de la victòria desa bé tes conquestes, i per sempre roman a l'aguait".  
(Dhammapada, La ment, 3:40).

"Les coses mortes poden ser arrossegades pel corrent; sols quelcom de viu pot anar contra corrent".

(Gibert Keith Chesterton, 1874-1936, escriptor catòlic anglès).

"No exercir pas tot el poder del qual hom disposa és suportar el buit. Ço és contrari a totes les lleis de la natura: sols la gràcia hi arriba".

("La gravetat i la gràcia", Simone Weil, 1909-1943, francojueva i pensadora mística cristiana, sindicalista i feminista).

"En caixa oberta el bo i peca".

"Fins a la mort, peu fort".

(Refrany català).

"Qui es quedi a casa quan comenci la batalla, i deixi la seva lluita als altres aquest, aura d'ésser previsor. Perquè qui no comparteixi la batalla, Compartirà la derrota.

Ni tan sols la batalla evita qui vol evitar-la.

Lluita, doncs, per la causa enemiga

Aquell que no lluiti per la propia".

(Bertoldt Brecht, poeta comunista alemany).

"Com més tardi Catalunya a ser Estat, a viure com a Estat, a recobrar les atribucions, les potestats, i la independència pròpies dels Estats, més dificultats trobarà per a viure coma tal, menys aptitud hi tindrà, menys preparada hi estarà, més qualitats de les necessàries per a viure independent aura perdut".

(Dr. Martí i Julià, Barcelona 1861-1917, psiquiatre i socialista, presidí la Unió Catalanista). Ω

**AJUDA EVANGÈLICA DELS PAÏSOS CATALANS**

Bústia Postal 1.022 - Castelló de la Plana 12005.





## Proverbis, refranys i cançons:

Val més ser al darrera d'un cagaire que davant d'un picaire.  
Això és un fart de riure.

Li fotré barre avall. (je lui dirait ce que j'en pense)

Al cul li passa farina. (inquiet)

Es com el cul d'en Jaumet, no pot estar ni assegut, ni dret.  
(turbulent)

Val més petar en companyia que crebar tot sol.

Hem pas vingut aquí per enfilat perles.

En tenir més al cap que als peus. (quand un type est saoul)

A Ribesaltes, són Babaus.

Babau, beu vi bo i viu bé!

Qui diu mal de l'estiu, no sap el que diu.

Els Catalans, sempre endavant!

Val més vi violent, que aigua bona.

Hi ha tres bèsties de mal menar: la dona, la cabra i el capellà.

Els focs de Sant Joan, se salten per davant.

Estar com un peix a l'aigua.

Canet i Santa Maria, se van pas fer en un dia.

A Pià, tenien un burro, i el van matar.

A Bages, no hi vagis, si parents o amics, no hi hakis.

Una flor no fa estiu, ni dues, primavera.

Per Nadal cada ovella al seu corral.

Val més un que sap que tres que cerquen.

Per Carnaval tot s'hi val.

Per agafar una guilla, un s'ha d'aixecar mati.

El sol de juny estalvia llum.

Pel juliol ni dona ni cargol.

Menja bé, caga fort i riu-te del mort

La pedra que cau del cel no mira a qui toca

Com que han vist mossegar un gos, tothom diu que és rabiós

Sap més un boig a casa seva que un savi a casa dels altres

Per tapar un forat, destapar-ne un altre

Qui la mort d'un altre espera, la seva hi va primera

Qui perd no pot pas riure

Val més poc que no res

Com més por té el ca, més lladra

La por, cadascú se la fa

Abans de fer una cosa pren consell si és perillosa

Un tot sol fa el que vol

L'home neix per treballar i l'ocell per volar

Cada cosa pel seu temps, i les figures per l'agost

el catalanista és «el català amb consciència nacional».

Rovira i Virgili El principi de les nacionalitats

Els catalans tots són uns. A. Gaudí [Pla Hom. 1 229]

Le catalan est brave, actif, laborieux, ennemi de l'Espagne: il a aimé toujours la liberté. Dugommier  
«Mémoire sur la Catalogne» (aprox. 1800)

Volem una Catalunya socialment justa, econòmicament rica i espiritualment gloriosa. F. Macià

A bona hora vingui el maig, el millor mes de tot l'any.

A l'abril, aigües mil.

A l'agost bat el peresós.

A l'agost, la dalla no té repòs.

A l'estiu, tavernera; a l'hivern, fornara.

A l'estiu, tota cuca viu.

A l'hivern, el millor amic és un bon abric.

A l'abril, dues hores de migdiada és dormir.

A primers de novembre, el teu foc ja el pots encendre.

Abril finat, hivern acabat.

Abril i senyors, tots traïdors.

Abril mullat, bo pel blat.

Abril plovent, maig rient.

Abril plujós i maig ventós fan l'any ric i profitós.

Abril sempre vil; al principi, al mig i a la fi.

A Colliure fa bon viure, i a Argelers, si tens diners.



## El Trot és cosa nostra La Primera Gran Diada del segle XXI

MIQUEL ALEMANY I BAL·LE

La Gran Diada de 2001, passarà a la història com el dia en que fallà el cavall líder de la generació «F», «Forever VX» de la quadra «Sa Corbaia», el dia de la veritat.

A la vuitena carrera del programa de la sessió del horabaixa, es disputà la carrera que dona vida en aquest dia tant important del mes de maig de cada any: la prova del Gran Premi Nacional, reservada

per cavalls i egües que havien nat l'any 1998 a les nostres illes i que començaven per la lletra «F».

La majoria de la gent assistent a Son Pardo, donava per guanyador a l'equí de Toni Vaquer «Rai». El seu historial era de fiar. En déu participacions, havia obtingut nou victòries i una desqualificació. Era el cavall més complet de tots. Havia obtingut uns guanys de 1.206.500 pessetes, amb una gran diferència damunt el segon que era «Flipper Star», amb uns guanys de 482.150 pessetes.

Molta gent confiava en «Forever VX» i sobretot en el seu menador, el jove de vint i un anys, Antoni Frontera perquè poguessin obtenir algun benefici a les apostes.

La participació del poltre de Artà, mobilitzà quasi tot el poble ja que volien viure de prop el possible triomf de un equí nat i criat en aquest poble del Llevant de Mallorca.

Es varen llogar diversos autocars perquè la gent d'Artà es desplaçés a Son Pardo i així gaudir de la Diada i viure l'actuació del fill de «Atkinson Ridge» i «Sinfonia Dos». El batle de Artà Montserrat Santandreu donà suport en aquesta iniciativa fent acte de presència a Son Pardo.

Al moment de la presentació dels cavalls, el nom de «Forever VX», fou corejat pels assistents al recinte

hípic de la carretera de Sóller. Quan arribà les set i mitja del horabaixa, es donà la sortida darrere el cotxe (autostart) el favorit unànim «Forever VX» es desmuntà, galopà inútilment per una errada greu del seu menador i els membres del jurat decidiren la seva desqualificació. Quan els altaveus pronunciaren aquest nom, es produí un silenci de mort. Les il·lusions de molta gent i sobretot dels artanencs es varen anar cap avall.

«Forever VX» havia estat distanciat. Això motivà que la cursa fora més emocionant. La victòria fou pel cavall de la quadra «Ses Comes» «Falaguer», menat pel jove de Sant Jordi Gabriel Pou, que aconseguí batre el record de la prova més clàssica del trot: El Gran Premi Nacional, amb un temps de 1'17"7. El record anterior es trobava en possessió de «Brixon de France», guanyador de la prova, l'any 1997 amb el mateix menador que enguany aconseguí la victòria: Gabriel Pou.

El fill petit de Agustí Pou i Cantallops demostrà ser un vertader mestre del trot. Amb aquesta victòria, ja son quatre els Gran Premis guanyats. En aquest pas, aconseguirà superar el rècord de Julià Arnau que en té guanyats cinc. La seva joventut, la seva saviesa en menar cavalls i dirigir los cap al triomf, fan d'ell un jockey molt cotitzat. A partir d'ara, podrà exigir amb tot el dret del món, un bon sou per menar cavalls. El seu nom és i serà una bona garantia de èxit.

En Gabriel ha sabut seguir els consells del seu pare, que fou el millor mestre que ha tingut. Els resultats son excel·lents en tots els sentits.

En aquesta diada, la verdadera pífia fou Joss Verbeeck. Es considera el

millor menador del món. Cada vegada que ve a Mallorca, no demostra gens que és un fenomen a l'hora de menar cavalls. A la correguda del Gran Premi Nacional, el cavall que dirigí patí un distanciamment. A un altre correguda, també fou desqualificat amb «Diluvi».

Que li passa al senyor Verbeeck a Mallorca quan condueix cavalls?

Perquè no es comporta de la mateixa manera que quan actua als països que si l'han reconegut com un digne successor de Diocles?

Aquí li podien dir el mateix que fa uns quants d'anys li deien als americans quan feien nosa a un determinat país: «Go home», es a dir: «Ves-te'n a casa».

En un futur, que esperem que no sigui molt llunyà, es desitjaria que no es tornàs a produir un altre decepció com la protagonitzada per «Forever». Cal recordar la dita: «Els confiats van a l'Infern».

No es pot cantar victòria abans d'hora. Això és el que passà a determinades persones que el veien guanyador.

Si n'Antoni Frontera no s'hagués posat nerviós i la pressió psicològica no hagués estat tan forta, la victòria hagués estat seva. Però el que passà fou que era massa guanyador i al final la victòria fou pel poltre «Falaguer».

Només trenta persones enceren el nom del guanyador i altres vuit saberen l'aposta guanyadora del trio especial que es pagà a 87.880 pessetes.

La Diada Hípica fou un èxit de públic. Tant el matí com el capvespre, molta gent gaudí de les carreres de cavalls. Nicolau Tous fou el principal artífex de aquest èxit. Foren presents les principals autoritats de Balears. La retransmissió per part de TVE de aquest esdeveniment esportiu, fou la coronació de aquest èxit.

Però ara, hi ha una pregunta que cal demanar al destí: Guanyarà «Forever VX» a la revenja del Gran Premi, el mes de juny a Manacor a la Diada Hípica de aquest poble? El mes vinent ho sabrem. Ω



Les primeres autoritats balears aplaudiren als guanyadors.

## PUNT D'INFORMACIÓ DE LA CAMPANYA JO TAMBÉ EM PLANTO A LA RAMBLA DE GIRONA-PONT DE PEDRA

**DISSABTE 2 DE JUNY a partir de les 11 del matí**

A més, debat al carrer sobre l'arribada del TGV-AVE als PPCC

**Organitza:** Grup de Suport del Gironès de l'Assemblea del PPCC





questes són les coses que acabaran amb la raça humana:

El progrés sense compassió,  
la política sense principis,  
la riquesa sense esforç,  
l'erudició sense silenci,  
la religió que no arrisca,  
i el culte sense consciència. Ω  
(Anthony de Mello).

## Dels moviment pro drets civils i contra la guerra del Vietnam de Martin Luther King

"Per la present, em lliur a mi mateix -en cos i ànima- al moviment de noviolència. Per tant, tindré presents aquests deu manaments:

1. Medita diàriament en la vida i els ensenyaments de Jesús.
2. Recorda sempre que el moviment de noviolència de Birmingham cerca la justícia i la reconciliació, no pas la victòria.
3. En les teves paraules i en el teu comportament, observa sempre els modals de l'amor; ja que Déu és amor.
4. Demana diàriament d'ésser usat per Déu per tal que tots els homes puguin ser lliures.
5. Sacrifica els teus desigs personals per tal que tots els homes puguin ser lliures.
6. Observa amb amics i enemics les regles normals de cortesia.
7. Procura prestar serveis regulars a la resta de gent i al món.
8. Abstin-te de la violència de mà, de llengua i de cor.
9. Esforça't per estar en bona salut espiritual i corporal.
10. Segueix les instruccions del moviment i dels capitans a les manifestacions". Ω

## Lloa del dubte (Bertoldt Brecht)

Front als irreflexius, que no dubten mai,  
hi ha els reflexius, que no actuen mai.  
No dubten per arribar a la decisió,  
sinó per eludir-la.  
Sols fan ús dels caps  
per sacsejar-los.  
Amb aire greu adverteixen  
contra l'aigua als passatgers  
de naus enfonsant-se.

Sota la destal de l'assassí,  
es demanen si per ventura  
l'assassí no és també un home.  
Després de fer palès, tot remugant,  
que l'afer no està pas clar del tot,  
se'n van al llit.  
Llur activitat és vacil·lar.  
Llur frase favorita és:  
No està encara amanit per a la sentència. Ω



## Mireu-me els ulls (cantat per les corals infantils dels països catalans, poema de Miquel Martí i Pol)

Mireu-me els ulls per creure  
en el demà que teniu als dits,  
sense la llum  
dels meus ulls clars  
no hi haurà per ningú  
cap demà.

Penseu en mi per créixer  
en l'esperança d'uns anys millors.  
La llibertat que ens heu negat  
brilla al fons dels meus ulls  
encisats.

Sols el poder us tempta  
i per poder us veneu el cor.  
Però la clau d'or  
del temps que fuig  
la tinc jo i és la veu  
del futur.

Mireu-me els ulls per créixer, per créixer...



## Vull somniar el demà (cantat per les corals infantils dels països catalans, poema de Miquel Martí i Pol)

Vull somiar el demà  
sense la nosa ni el pes  
d'un vent caduc  
que entela els ulls  
i els lleva força i delit per lluitar.

Tot el que m'heu donat  
és un espai de foscor  
i el meu anhel  
és clar i encès  
com el desig que m'empeny a cantar.

No em vull negar  
a cap demà  
per una almoïna  
de llum del passat.

Crec en qui creu en mi  
i en la promesa d'un temps  
tan lluminós  
com els colors  
que dibuixen l'arc que em tensa  
tant el temps com l'esperança.

No vull cantar i fugir  
sóc el que sóc, i la por  
mai no em farà  
recluar un pas  
perquè amb les mans em vaig fent el destí.

L'arbre del meu desig  
creix allunyat dels horrors  
i estimo tant  
el seu fullam

que la seva ombra m'acull dia i nit.

Cap vell encís  
no m'és precís  
per fer que vibrin  
els llavis i els dits.

Vull compartir el recer  
dels anys que tinc davant meu  
amb gent de pau  
vora del mar  
perquè em gronxi tots els somnis  
i em mantingui sempre el cor viu.

Cap vent no estimaré  
com el gran vent que m'empeny  
vers l'horitzó  
ple de claror  
que jo mateix amb esforç traçaré.

Pobres atribolats  
plens de desfici i d'"estrès"  
on anireu quan arribeu  
al trist enlloc que entre tots heu creat.

Canto i cantant  
vaig caminant  
que amb la cançó  
sempre miro endavant.

Vull somiar  
el meu demà  
ple de la força  
i el goig d'estimar. Ω



# Les nacions que volen llibertat de debò pregunten:

**Pregar Déu segons els independentistes irlandesos**

**Ho feien cap als 1918-1920, època en que Irlanda atenyé la llibertat després d'un mil·lenni d'ocupació anglesa**  
**"No podreu matar la passió catalana de llibertat"**

Deixau-me dur la Creu Vostra  
 pèr Catalunya, Déu meu!  
 Que l'hora de la veritat és arribada  
 i les angoixes i les penes del sacrifici  
 poden començar a ésser enteses  
 per les estimades companyones i companys.  
 Tanmateix, Tu, Senyor, pren-nos  
 d'entre la gent que ja s'hi ofrena;  
 n'hi ha molts, de lluny,  
 encara menys preparats,  
 tot i que ansiosos, ells hi són,  
 qui sap si a mort; que és menester  
 que vetllem, per tot Catalunya.  
 Deixau-me dur la Creu Vostra  
 per tots els Països Catalans, mon Déu!  
 Els meus afers en aquest món  
 al capdavant són secundaris,  
 i poques o moltes les llàgrimes  
 que per mi rodolaran,  
 que reguin el nostre camí devers Tu.  
 A qui pertoqui, Senyor, guarda'l

per als seus éssers estimats:  
 el germà, l'amic, la mare,  
 cada valent, que Tu l'il·luminis,  
 que la causa de la justícia no hagi  
 de morir mai a la terra del desig  
 del cor nostre.  
 Deixau-me dur la Vostra Creu,  
 per tot Catalunya, Senyor!  
 per Catalunya prec, feble, amb llàgrimes.  
 Dels turons de Montserrat, el Canigó,  
 Lluc, Mariola, Penyagolosa,  
 pels vells del front ennuvolat  
 i pel nin de tendra edat,  
 per les esperances de llur futur:  
 també per això!  
 Deixau-me dur la Vostra Creu  
 per la nostra pàtria Senyor!  
 contra les cadenes de la mentida  
 i de l'opressió, per la causa d'en Ramon Llull.

(Adaptació)

"Prec per tots els valents  
 que compleixen llur deure  
 segons llur enteniment".  
 (James Connolly, dirigent obrer i independentista irlandès  
 afusellat l'any 1916 pels ocupants britànics).

Jo, en qui rau més sovint l'odi i la ira,  
 delesc per unir-me a Vós,  
 qui sou amor intrínseca.  
 Vindicau-me, Pare,  
 i apartau-me de la persona  
 menyspreable que duc adins de mi.  
 Enviau la Vostra claror  
 i la Vostra Veritat.  
 Que sia conduït  
 cap al gran sacrifici que prepara  
 per nosaltres (en la creu)  
 Jesús el Messies, el Vostre Fill  
 i germà nostre.  
 (Oració dels màrtirs lituans  
 sota l'ocupació russo-staliniana). Ω

## LA NOSTRA CUINA

### Ous farcits

*Ens cal un parell d'ous bullits per cada ració. El farciment pot ser de diferents ingredients.*

Cal, de primer, obrir els ous per la meitat tot al llarg i traure'n els rovells.  
 Per farcir-los, podem preparar una pasta amb anxoves i part dels rovells, o pimentó de conserva, o gambes cuites, o besuc en oli.  
 Després de ben farcits, els col·loquem en plats refractaris individuals o en una plàtera pintada amb oli o mantega de vaca; per damunt, podem posar-los salsa maonesa i fer-los un bonic guarniment amb tiretes de pimentó, olives sense pinyol, tàperes i, part dels rovells, podem ratllar-los i escampar-los-els per damunt.  
 També podem fer una beixamel i escampar-li per damunt formatge ratllat, però en aquest cas cal ficar-ho al forn per gratinar-ho.

### Ous al gruyère

*Posarem a bullir mitja dotzena d'ous durant cinc minuts; després, els posarem en aigua freda per poder-los pelar.*

Amb oli o mantega de vaca fregirem dotze llesques de pa de casa d'un centímetre de gruix, i les col·loquem en una plàtera refractària. Tallarem els ous pel mig i en col·loquem un damunt de cada llesca de pa.  
 En una cassola fondrem 50 gr. de mantega de vaca i sofregirem ràpidament dues cullerades de farina; s'hi afegirà tot seguit un got de llet calenta, sal, nou moscada i 100 gr. de formatge gruyère ratllat; ho remenarem bé i afegirem, ja fora del foc, dos rovells d'ou. En estar aquesta salsa ja refredada, batrem a punt de bescuit les clares sobreres i cobrirem amb la salsa i les clares batudes els ous de la plàtera, escamparem per damunt un poc de formatge de Gruyère ratllat i ho ficarem al forn, fins que estiga un poc gratinat.

### Ou batut amb escabetx i pimentó

Esmicolarem un pimentó de conserva i escabetx de besuc i julivert ben picat. Batrem els ous i formarem una mena de coca que fregirem en una paella per daurar-la per ambdós costats. També es pot fer en forma de pastissos individuals, posant una cullerada d'ou batut en la paella i, en quallar-se un poc, afegir-hi una cullerada del pimentó i l'escabetx. Es doblarà amb l'espàtula i es col·locarà en plats.

### Pimentons farcits d'arròs

*4 pimentons rojos grossos, 1/4 de magre picolat, 1/4 de tomaca madura, 2 cebes, arròs.*

Picolarem la ceba i la tomaca, la posarem al foc en una paella amb oli i orenga, així com una cullerada de sucre a fi de llevar-li l'agror a la tomaca; sal, al gust.  
 Quan tot estarà mig sofregit, li afegirem el magre picolat i, abans que siga absorbida l'aigua, que haurà amollat la ceba, hi posarem l'arròs. La mida d'arròs és dues cullerades soperes per cada pimentó. En estar tot mig cuit, farem els pimentons de manera que per la part de dalt queden 2 cm. per omplir.  
 Prèviament, haurem tallat els pimentons pel capoll i els haurem llevat el cor i les llavors, rentant-los amb aigua i deixant-los escórrer. Una vegada farcits, els taparem amb la coroneta del peçó i la subjectarem amb un furgadents. Ficats en una cassola d'obra, es couran al forn uns 3/4 d'hora.

### Pimentons gratinats

*Mig quilo de pimentons entrevirats, una o dues cullerades de mantega de vaca, pa ratllat, oli i sal.*

Obrirem els pimentons, els llevarem les llavors i els tallarem en tires de cosa d'un dit. En una cassola posarem mantega i oli; sofregirem els pimentons, que deixarem coure ben tapats, i remenarem sovint amb una cullera de fusta; en estar a mitjan coure, els adobarem al gust i, en tindre'ls ben cuits, els escamparem per damunt el pa ratllat i deixarem que es gratinen. Podem servir-los acompanyats de carn, bacallà o arròs blanc.





## F I R A D E S Ó L L E R



Na Maria Lurdes Crespi és la monitora de brodats al Col·legi dels Sagrats Cors i al Col·legi Públic Es Puig de Soller. A la foto amb algunes alumnes al mig de sa plaça el dia de sa Fira.



Són els xapistes del Taller Balear al Vial son Rigo de son Castelló. Dinarem ple-gats al Restaurant des Coll de Soller



Fa 15 anys que en Joan Navarro va obrir el Taller Ferros i Aluminis Soller. La seva especialitat és la ferreria artística. Tel. 971 632 813



Fa 2 anys que en Jordi Llabrés de Sencelles regenta el Restaurant dalt des Coll a 610 metres sobre el nivell del mar. D'allà se veu la Badia fins a Cabrera els dies de bon temps. Se menja a la carta per unes 3500 ptes. Diumenges a vespre i dilluns tancat. Tel. 971 615 38



El capità Angelats de Soller amb els capitans de Bunyola, el de Santa Maria i el de Valldemossa que contestaren l'atac dels turcs a mitjans segle XVI, a la sortida de missa se passejaren per la Plaça de Soller. El virrei de Ciutat arribà tard quan la brega ja s'havia acabat.



Fa 20 anys que en Bartomeu Frau, a qui veiem amb el seu fill major va comprar la matança de can Lau a l'amo Antoni Aguiló. Fa els millor embotits de la muntanya mallorquina. Tel. 971 630 168



'Na Magdalena Rullán és una de les fundadores del Taller Ocupacional de Soller. Allà les al·lotes fan ceràmica, la confitura feta a Soller... i els al·lots fan la jardineria i la neteja dels carrers del poble. Na Magdalena, a qui veiem amb sa filla Àngela és la cuinera del Taller. Tel. 971 633 942



Fa 3 mesos que n'Esperança Otero ha obert una botiga on hi ha de tot: Forn de pa i pastissos, xarcuteria, menjar preparats, fuita i verdura... a l'entrada de Soller, devora es convent. Anau-hi que vos agrada. Tel. 971 634 792



N'Esperança Jaume que abans tenia una botiga al carrer de sa Lluna, fa de cordadora de cadires i altres manualitats. Tel. 971 631 224

## L'ESTEL

## BOLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

Nom.....

Adreça.....

C.P.....

Població.....

C.I.F..... Tel.....

M'interessa una subscripció

**ANUAL 5.000 PTS (30,05 euróns)**

Rebut domiciliat a un banc o caixa

Banc/Caixa.....

Adreça.....

Núm. entitat.....Núm. sucursal.....

Compte núm.....

Firma

**Ompliu aquesta tarja i enviau-la al  
Apartat de Correus 124  
07600 s'Arenal de Mallorca**

## F I R A D E C A M P O S



En Mateu Obrador i en Nadal Adrover són cunyats i són els amos de la Fàbrica de gelats JOB a la barriada de s'Era d'en Tem de Campos. Fan el gelat amb llet en pols, cosa preceptiva per Sanitat, i empen quasi sempre llet d'AGAMA a la que a més de l'avellana, ametlla etc. Hi posen vermell d'ou perquè siguin més bons. Reparteixen per tot Mallorca. Tel. 971 650 238.



Fa 12 anys que n'Antoni Galmés i na Margarida Adrover regenten el Celler can Toni al carrer Oest de Campos. Són especialistes en carn torrada i cuina mallorquina. Se menja per una mitjana de 3.000 ptes. a la carta. Tel. 971 652 754.